

Brouwer-Vervolg-2-HvE-171, Geschut- en Klokgieterij Enkhuizen 1614-1781, gesloopt in 1828.

GESCHUT- EN KLOKGIETERS TE ENKHUIZEN 1614 - 1777

De Gieterij te Enkhuizen.

Enkhuizen heeft een Geschut- en Klockgieterij gehad van 1614 tot ca 1781, welke is gesloopt in 1828 en waar toen een lokaal kerkhof is gekomen. Het flinke gebouw stond in het laatste bastion van de Vest, genaamd de Beer, bij de Noorderpoort. Vanaf 1783 is het gebouw nog gebruikt als Marine-hopitaal, en de mannen die daar overleden werden in de direkte omgeving begraven. Dat werd het Bonken-kerkhof genoemd, naar de *zeebonken* zoals die kerels genoemd werden. Later werd het het Matrozen-kerkhof genoemd, en rond 1830 werd er een algemeene begraafplaats van gemaakt omdat het begraven in kerken al bijna 35 jaar verboden was. (zie D.Brouwers 2^e Vervolg op Historie van Enkhuizen, blz 170).

Dat gieten van geschut en klokken is al een zeer oud proces, en was een beroep wat van vader op zoon overging en binnen bepaalde families bleef. Veel van die grote klokken moesten ter plaatse gegoten worden en sommige klokkengieters waren dan ook de zomermaanden van huis om her en der in verre streken hun klokken te gieten. Kanonnen gieten is weer een ander verhaal en die gieterijen stonden dan ook vaak bij de hoofdstad of bij de legerplaats waar dat nodig was. Toen Enkhuizen een belangrijke zeevarende stad met een grote vloot was geworden, en hun handelsschepen vol kostbare lading beschermd moesten worden met oorlogsschepen en stevig geschut, kon het niet achterblijven en moest er een eigen gieterij komen. Ze hadden tenslotte hun eigen scheepswerven, en moesten die schepen ook optuigen en voorzien van alles wat nodig was. Even 10 jaar na de oprichting van de VOC was men met de bouw begonnen, (Centen-18).

Toen het gebouw er stond trokken ze een ervaren Geschut- en Klockgieter aan uit Deventer, waar al veel langer een school van gieters was ontstaan. De eerst bekende die hier aan het werk toog is Hendrik Nieman, en de laatste is Johannes Borchhardt geweest. Lees hier meer over in de Speelwagen van 1948, blz 208-215. Hieronder volgt een lijst van gieters in Enkhuizen, en hun bekend zijnde werk. Of dit alles is wat er nog te vinden is weet ik niet, ik hou me aanbevolen voor aanvullingen en verbeteringen.

--

GIETERSLIJST:

Meester Gieters; en evt hun vrouw;	werkzaam te Enkh;	klokken;
1. Hendrik Nieman, (+1621), (xIJde Maes),	tussen ca 1614 – 1621,	5
2. Hendrik Wegewaert, (ca 1580-1624), (xAnneken H.Liggers), 6v +1k	1621 – 1624,	64+4Enkh
3. Jan Wilkes van Lingen, (1598-1649), (xAafje Groes), Vijselgieter tus	1624 – 1630,	-- ?
4. Everhardus Splinter, (+1642),	tussen 1625 – 1642,	17+4kan
5. Coenraed Splinter, (+1651),	tussen 1642 – 1651,	3
Schipper Michiel Hendriksz, Siergieter,	1 zandloper 1648,	
6. Wouter Wegewaert, (1612-53), (xTitia Veelckers),	tussen 1651 – 1653,	2 kanon
Jan Jansz Geelgieter, onbekend,	kind begr. 1655,	
7. Anthony Wilkes, (1598-1663), (xWolterken H.Wegewaert),	tussen 1654 – 1663,	9+3vijs
8. Woutertje Wegewaert, (+1685), (xAnthony Wilkes),	tussen 1663 – 1668,	2
9. Kilianus Meyer, leerling en opvolger Anthony Wilkens,	tussen 1663 – 1665,	1 ?
10. Lourens Lucasz Brinckhuysen, (+1683), (xAnna Wilkes),	tussen 1667 – 1683,	5
11. Jan Crans, (1670-1739), (xJ.Schulp, xM.Koninck),	tussen 1713 – 1724,	19
12. Cyprianus Crans, (1703-1755), (xSophia vd Heuvel), 3vijs,	tussen 1724 – 1734,	65+1kan
13. Cornelis Crans, (+1751),	tussen 1734 – 1740,	6+2kanon
Johan Hendrik Koning, Siergieter	1 doophek 1738,	
14. Jan Verbruggen, (1712-1781), (xEva vSchaak),	tussen 1741 – 1755,	9+2kan
15. Jan Christiaan Borchhardt, (+1777), 1 vijsel, 2 lezenaars,	tussen 1755 – 1777,	53+26ck
16. Jan Steen, (+1772), samen met Jan C.Borchhardt,	1kan, tussen 1755 – 1763,	11+1vijs
17. ? Steven Borchardt, Klokkengieter te Enkh,	tussen 1756 – 1772	1

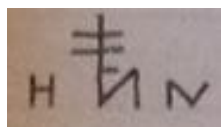
GIETERS VAN ENKHUIZEN:

1.

Hendrik Willemsz Nieman, +12-5-1621En Zz-304, Geschut- en Klokgieter oa te Enkh, gehuwd met IJde Maes, +30-8-1619En Zz-304, dochter ? van Herman Jansz Maes en Willemke Wegewaert (Willem de Oudere dochter, zie ook de stamboom Wegewaert in bijlage),

Gietmr Enkh 1614-21, (Spoelstra-7; SVD-65a-41, 43),

Zijn grafmerk en grafschrift:

Hier leyt begraven Meester Hendrick Nieman, in sijn leven Geschutgieter deser stede, sterft 16 may Ao 1621, en begraven den 23 dito. Hier is begraven IJde Maes, de huesvrouw van Mr. Hendrick Nieman, is gerust in den Herren den 30 augustus Anno 1619. Zz-304, (Bloys-III-104; Br-Gom-70; Br-Pan-15),

Zijn Klokken:

ZO GOD VOOR ONS IS, WIE ZAL TEGEN ONS ZIJN. HENDRIK NIEMAN ME FECIT 1614, torenklok Nicolaaskerk Purmerend, (toren is afgebroken voor 1900, verblijfplaats klok onbekend), (Spoel-8),

SI DEUS PRO NOBIS QUIS CONTRA NOS. HENRICUS NIEMAN ME FECIT ENCHUSAE 1615, kerkklok Winkel, (in 1843 verkocht omdat hij te zwaar zou zijn en er een stuk uit de rand ontbrak), (Spoel-9; SW-1948-210),

SI DEUS PRO NOBIS QUIS CONTRA NOS, ARIAN HERBBITSEN, SIMEN ARIANSEN, MERTEN JANSONS, CORNELIS SIMSEN OOM, JAN CORNELISEN, GANLUF ISBRANSEN. HENRICUS NIEMAN ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1616, kerkklok te Oostwoud van 1.22 mtr, (Arkel-53; Monum-464; Spoel-10; SW-1948-210; WF-ON-1934-235),

SI DEUS PRO NOBIS, QUIS CONTRA NOS. HENRICUS NIEMAN ME FECIT ENCHUSAE ANNO DOMINI 1617, kerkklok Wijdenes van 1.12 mtr, (Arkel-128; Monum-530; Spoel-11; WF-ON-1930-159),

GODS STEM AERTSWOUT ALLEEN BETROUT, ALBERT JANZ WAGENAER, BURGEMEESTER, EN TYS GLASZ, KERCKMEISTERS ENDE JELIS GERBRANTZON, PREDIKANT. HENRICUS NIEMAN ME FECIT ENCHUSAE ANNO DOMINI 1620, torenklok Herv.kerk Aartswoud van 1.34 mtr, (Arkel-40; Monum-379; Spoel-12; WF-ON-1933-204),

2.

Hendrik Wegewaert (de Jongere), *ca 1580Deventer, +3-10-1624En Wm-421, Geschut- en Klokgieter oa te Deventer en Enkh, (zoon van Wolter Wegewaert, +ca 1592Gr, Potgieter te Deventer, en 3^e vrouw Margriet Willems Mudder, geslacht oorspronkelijk uit Münster-Westfalen), woonde Venestraat te Kampen in 1597, begon met klokgieten in de werkplaats van zijn oom Willem Wegewaert de Oudere, nadat hij die had overgenomen van Arent Jansz van der Put en Geertruid Wegewaert, die in 1613 naar Rotterdam vertrokken, en zijn halfbroer Hendrik de Oudere er in 1613 een aantal klokken voor de kerk aldaar had gegoten, kwam rond 1621 naar Enkhuizen, (zie voor een zoon van zijn broer nr. 6, Wouter **Wegenwaert**), gehuwd op 22-5-1608 te Deventer met

Anneken Hendriks Liggers, *Gescher-Westfalen (alwaar zich ook een Gieterij bevond), +15-1-1660En Wm-421, woonde in 1644 te Deventer, kinderen:

1. Wolterken **Wegewaert**, +30-4-1685En Wm-421, gehuwd op 20-9-1653 te Deventer met Anthony **Wilkes**, *19-2-1598Deventer, +12-11-1663En Wm-345, Geschut- en Klokgieter te Enkh, zie nr. 7, zij neemt het gieten over na zijn overlijden, zie nr. 8.
2. Hendrikje Wegewaert, +5-10-1643En Wz-273, woonde Nieuwe Westerstr, gehuwd op 24-9-1634 met Paulus Fredriksz Semejns, *29-5-1612En, +8-6-1671En Wz-273, Wijnkoper,

Schepen 1664, Aalm.Voogd, Luitenant Schutterij C 1660, Kapitein 1668, sticht eendenkooi te Zwaagdijk 1657, woonde Nieuwstr, hij huwde opnieuw in 1644 met Eisabeth Aukama, *23-3-1614En, +1-11-1666En Wz-272, woonde Oude Westerstr, dochter van Sierp Aukama en Wibrigje Lucasdr,

kinderen: 6 stuks, plus 1 uit zijn 2^e huwelijk,

3. Antje Hendriks Wegewaert, +26-1-1660En Wm-421, (Kamp-160, 170, 172, 176, 181; NL-1950-346; 1954-328; NRC-12-1-1924; SVD-38-95; 65a-40, 43),

Er is ook een Hendrick Woltersz Wegewaert (de Oudere) begraven te Kampen op 30-8-1622Bovenkerk-koor, (zoon van Potgieter Wolter Wegewaert en 2^e vrouw Roeloff Boestinx), hij was aldaar klokgieter in de schuur van het Catharinen Gasthuis sinds 1597 en lidmaat van deze kerk, waarschijnlijk zijn de meest gevonden klokken van hem, zijn zoon Kiliaen Wegewaert, +4-12-1640Bovenkerk-koor, neemt het gieten ook weer over in 1627 van de Weduwe, zie het artikel in de NRC van 12-1-1924. Zie ook de stamboom Wegeaert in bijlage.

Pot- en Klokgieter Deventer 1614-21, (Nav-1871-608; Spoelstra-14),

Gietmr Enkh 1621-24, (SVD-65a-34, 37, 43),

Zijn grafmerk en grafschrift:

Hendrick Weegewaert, Geschutgieter deeser steede Enchuisen, in den Heere gerust den 3 october Anno 1624. Annetien Hendrickx, huisvrouw van Mr. Hendrick Weegewaert, in den Heere gerust den 15 januarij 1660. Wm-421, (Bloys-III-60),

Zijn klokken (gemengd met die van zijn halfbroer Henrick Wegewaert de Oudere):

5 klokjes St.Michaelskerk Zwolle 1611, (Kamp-317),

kerkklok Herv.kerk St.Jacobiparochie Het Bilt, Fr, (1614), (in 1843 verkocht bij afbraak toren), (Spoel-17, 166),

kerkklok Noordschermer,

klok RK.kerk Elshout 1617, (Kamp-320; Spoel-20),

vijzels 4 stuks 1621, vijzel met stamper 1622, vijzel 1624, (te koop bij Christies), (internet),

HENRICK WEGWAERT HEFT MI GEGOETEN IN MASTEBROEK ANNO 1596, 2 kerkklokken te Mastebroek, (NRC-12-1-1924; 19-1-1924),

CHRITOPHORUS SERVUS MARTIRQUE VENUSTE FUSUS HUG ACCELERAT SCAGEN. HENRICKUS WEGEWART ME FECIT CAMPIS ANNO 1597, met aan een zijde wapen van Schagen en MAGNUS erboven, en andere zijde een St.Christoffel-beeld, met PATRONUS SCAGENSI erboven, kerkklok te Schagen van 1.30 mtr, (Arkel-8; Kamp-311),

CHRISTOPHORUS SERVUS MARTIRQUE VENUSTE FUSUS HUC ACCELERAT SCAGEN. HENRICUS WEGEWART ME FECIT 1597, met aan een zijde wapen van Schagen en MAGNUS erboven, en andere zijde een St.Christoffelbeeld, met PATRONUS SCAGENSI erboven, kerkklok te Schagen van 1.18 mtr, (+1895), (Arkel-9; Kamp-311),

HENRICK WEGEWAERT HEFT MI GHEGOTEN IN DER STADT CAMPEN Ao 1597, klokstoelklok kerkhof Scharl van 0.72 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-312),

HENRICK WEGEWAERT MAECKTE MI IN DER STADT CAMPEN ANNO 1597, torenklok Herv.kerk Wons van 0.76 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kampen 1597),

HENRICK WEGEWAERT MAECKTE MI IN DER STADT CAMPEN ANNO 1598, kerkklok Lemmer van 0.96 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-312),

MENSCHEN COMT UND HORT, DAT HILIGE GODTLICKE WORT, MET DES KLOCKEN GESLACH, SO DENCKT OP STERVEN'S DACH. HENRICK WEGEWAERT MAECKTE MI IN DIE STADT CAMPEN ANNO 1598, met wapens van Botnia en vrouwlijk Douma van Oenama, klok Herv.kerk Nijland van 1.07 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-312),

LUTTICKE BROEK, MECKE MEINAERTZ BORGEMEISTER, JACOB RIEDWAERDTZ KERK-VOCHT. HENDRICK WEGEWART GOET MI IN CAMPEN ANNO 1598, kerkklok Oosterend Texel van 1 mtr, voor Lutjebroek gegoten, (Arkel-IV-82; Kamp-312; Monum-461),

HENRICK WEGEWAERT MAECKTE MI IN DER STADT CAMPEN ANNO 1598, klok Herv.kerk Wolsum van 0.76 mtr, (Kamp-313),

HENRICK WEGEWART MAECKTE MI IN DER STADT CAMPEN ANNO 1599, kerkklok Allingawier van 1.08 mtr, (Kamp-313),

HOLWORT. HENRICK WEGEWART MAECKTE MI IN DER STADT CAMPEN ANNO 1600, kerkklok Holwerd van 0.94 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-313),

HENRICK WEGEWART GOOT MI OP DAT PAS ALS F (huiskerk) E G (huiskerk) S BRUCK ANNO 1600, klokkestoelklok achter Herv.kerk Broek-Noord van 1.08 mtr, (Kamp-313),

HENRICK WEGEWART GOOT MI TOT CAMPEN Ao 1601, klok Stadhuis Edam van 0.51 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-313),

HENRICK WEGEWART HEFT MI GHEGooten IN DER STADT CAMPEN 1601, klok Herv.kerk Hempens van 0.70 mtr, (Kamp-313),

OSTERBLOCKER. HENRICK WEGEWART HEFT MI GEGooten IN DER STADT CAMPEN ANNO 1601, torenklok Herv.kerk Oosterblokker van 1.20 mtr, (Arkel-82; Kamp-313; SVD-38-95; WF-ON-1934-226),

HENRICK WEGEWART GOOT MI TOT CAMPEN ANNO 1601, raadhuis klok te Purmerend van 0.50 mtr, (Arkel-Waterland-43),

HENRICK WEGEWART GOOT MI ANNO 1602, torenklok Stadhuis Alkmaar van 0.56 mtr, (Kamp-314),

HENRICK WEGEWART HEFT MI GHEGooten IN DIE STADT CAMPEN ANNO 1602, klok Herv.kerk Hijum van 0.75 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-314),

HENRICK WEGEWAERT MAECKTE MI IN DER STADT CAMPEN ANNO 1602, klok Herv.kerk Oosthem, (+1884), (Kamp-314),

HENRICK WEGEWART ME FECIT 1604, 0,38 mtr, Raad en Polderhuis luidklokje Goereede, nu in Catharinatoren sinds 2014, (janbezuigen.nl),

HENRICK WEGEWART GOOT MI TOT CAMPEN, WT BEVEL DER HEEREN VAN ALKAAR ANNO 1604, met twee wapens van Alkmaar, torenklok Herv.kerk Stompetoren van 1.29 mtr, uit klokkenhuis Alkmaar, (Kamp-314; Monum-496),

AL BEN ICK STOM, DIE LEVENDE SCHAAR ROUP ICK TE GAAR, EN VERBREYDE ALLOM DER OVERLEDENEN DOODT BRANDT EN WATERNOODT. HENDRICK WEGEWART HEFT MY GEGooten IN DER STEDE GOUDA Ao 1605, met wapen Gouda, kerkklok St.Janskerk Gouda van 1.72 mtr, (waar nog 3 klokken van hem hingen, samen met 1 in de Barbaratoren, ter plaatse gegoten in een loots staend int Bolwerk aen Dyxpoort), (Kamp-314),

ALS GHY MY HOORDT NAE D'OUDE CUSTUYMEN SIET GODS HEYLSAEM WOORDT WILDT DAN VERSUYMEN NIET. HENRICK WEGEWART HEFT MI GEGooten IN DER STEDE GOUDA Ao 1605, met wapen Gouda, kerkklok St.Janskerk Gouda van 1.50 mtr, (waar nog 3 klokken van hem hingen, samen met 1 in de Barbaratoren, ter plaatse gegoten in een loots staend int Bolwerk aen Dyxpoort), (Kamp-315),

LAAT HET BEDUYD VAN MYN GELUYD U CLEYN EN GROOT STRECKEN, BEREYD U ZAAAN ALL TOTTER DOODT. HENRICK WEGEWART HEFT MI GEGooten IN DER STEDE GOUDA ANNO

1605, met wapen Gouda, kerkklok St.Janskerk Gouda van 1.24 mtr, (waar nog 3 klokken van hem hingen, samen met 1 in de Barbaratoren, ter plaatse gegoten in een loots staend int Bolwerk aen Dyxpoort), (Kamp-315),

OCH MOCHT ICK EENS MET MIN GESCHAL, VERKUNDIGEN EEN OPRECHTEN FREDE OVERAL. HENRICK WEGEWART HEFT MY GEGOTEN INDER STEDE GOUDA ANNO 1605, met wapen Gouda, kerkklok St.Janskerk Gouda van 1.18 mtr, (waar nog 3 klokken van hem hingen, samen met 1 in de Barbaratoren, ter plaatse gegoten in een loots staend int Bolwerk aen Dyxpoort), (internet-Gouda; Kamp-314; NRC-12-1-1924),

HENRICK WEGEWART HEEFT MY GEGOETEN IN DER STEDE GOUDA ANNO 1605, met wapen Gouda, klok Barbaratoren Gouda van 0.825 mtr, (Dijkspoort Gouda 1605), (+1943, oorlogspijs), (internet-Gouda; Kamp-315),

HENRICUS WEGEWART ME FECIT ANNO 1606, luidklok met uurwerk en hamer uit topgevel kosterswoning Herv.kerk Monikkendam van 0.50 mtr, tegenwoordig in Rijksmuseum A'dam, (AlgHanBl-29-9-1916; Kamp-315),

HENRICK WEGEWART HEFT MY GEGOOTEN INDER STADT CAMPEN ANNO 1606, klok Herv.kerk Zwartsluis van 0.75 mtr, (Kamp-315),

HENRICUS WEGEWART ME FECIT Ao 1607, klok Raadhuis Naaldwijk van 0.375 mtr, (Kamp-316),

HENRICK WEGEWART GOOT MI OP DAT PAS DOE REINER BRUNEN UND CORNELIS GERITSON KERCKMEISTER WAS 1609, klok Herv.kerk Oudekerk ad Amstel van 1.04 mtr, (Kamp-316),

ROELOF EGBERTSON UNDE MICHGEL DERICKSON, KERCKMEISTERS TSAM, WILLEM DERICKSON ALS OLDERMAN. HENDRICK WEGEWART HEFT MIJ GHEGOOTEN IN DER STADT CAMPEN ANNO 1611, in het lijf staat tegenover elkaar twee maal; DIE STADT WILSEM, met een wapen tussen stad en Wilsem; de ene der stad, de ander doorsneden met een kruis bovenin, lui- en slagklok NH.kerk Wilsum van 0.96 mtr, (AlgHanBl-31-7-1897; Kamp-316; NRC-19-1-1924),

YONGEMA-LIAUCAMA, AILVA-CAMMINGA, HEERMA-HOYTEMA, HOTTINGA-HEERMA, OFFENHUYSEN-WATTINGA, GOSSE GOSENS, GERBEN GOSENS, YME DERCKSON, DIE KARCK FOCHDEN TOT WOMMELS. HENRICK WEGEWART HEFT MY GHEGOOTEN INDER STADT CAMPEN ANNO 1611, met 5 alliantie-wapens onder hun naam, kerkklok te Wommels van 1.11 mtr, (met een trip naar Duitsland in de oorlog), (Kamp-316; LeeuwarCour-31-1-1955),

ALLARDT GAIKINGA TER BORCH UND JELLEMA JUNCKER UND HOVELINCK THO WARFHUISEN SUIDHORRUM GODLINSE UNDE LEERMNES PABO BROERSEMA OP HANCKEMA HOVELINCK TOT SUYDHORM, NORDHORM BEEM ENDE IN HUMSTERLANDT ENDE GRIETMAN OVER LANGEWOLT HENRICK LOWENS TIMEN YANZON NU TER TIT KARCKVOCHDEN. HENRICK WEGEWART GOOT MY IN DER STADT CAMPEN Ao 1611, met wapens Gaykema-Clant, en Broersema-Fritema, en Iwema, torenklok kerk Zuidhorn van 1.18 mtr, (Kamp-316; NieuwsblvhN-3-12-1937),

BOCKO VAN BURMANIA GRIETMAN OVER HENNAERDERADEEL, YELTE WYBESZ SYERCK FEDDENS KERKVOCHDEN TOE EDENS. HENRICK WEGEWART GOOT MY IN DER STADT CAMPEN ANNO 1612, met alliantie-wapens van Burmania-Aylva, en Burmania-Roorda, en Wybesz, en Feddesz, klok Herv.kerk Edens van 0.88 mtr, (Kamp-317),

HENRICK WEGEWAERT HEFT MI GEGOTEN INDER STADT CAMPEN ANNO 1612, klok Herv.kerk Hedikhuizen-NB van 0.63 mtr, (Kamp-317),

YAN HENRICKS, TSIPKE CLAESSON KARCKMEISTERS TOT FLEDTDORP. HENRICK WEGEWART GOOT MY INDER STADT CAMPEN ANNO 1612, klok Herv.kerk Reitsum van 0.81 mtr, (Kamp-317),

HENRICUS WEGEWART ME FECIT ANNO 1613, klok Bergkerk Deventer van 0.75 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-317; Spoel-15),

HENRICK WEGEWART TOE CAMPEN WONDE HY HEEFT TOE DEVENTER GEGOTEN MY OP PAS DOE DEN TORNE VERHOECHT WAS ANNO 1613, klok Herv.kerk Deventer van 1.10 mtr, (overgebleven uit 16 door hem gegoten klokken voor een beiaard), (Kamp-317; SW-1948-211),

HENRICK WEGEWART GOOT MI OP 'T PAS, DOE WIEGER JANSON ENDE JAN PIETERSON KERCKVOEGDEN TE NISENNE WAS ANNO 1613, kerkklok Nijeveen-Drente, (+1943, oorlogspijs), (ED-572; Kamp-318; HetVaderl-30-8-1922),

ALS MYN GELUYT SAL WOERDEN GEHOORT, SO KOMT UNDE BRENGET DE DOODEN VORT, OM TE BEGRAVEN ALLE GELYCK, HET SY OCK ARM OFTE RYCK. HENRICK WEGEWART HEFT MY GEGOOTEN INDER STADT CAMPEN TOT BEHOEF DER STEDE ALCKMAR ANNO 1614, klokhuis-klok Grote Kerk Alkmaar van 1.35 mtr, (+1857), (Kamp-318),

O DOT GIJ SIJT EEN ONWEERT GAST, GHIJ COMT ALST U BEST PAST, LEEFDE EEN YDER NAE GODES WOORT, HIJ ZOUDE VAN DE DOT NIET ZIJN VERSTORT, HECTOR OENEMA TOT PIETERSBIERUM, WIJBE SIJNDERS ADMINISTRATEUR VAN GEESTELYCKE GOEDEREN, WIJBE POBESZ DORPRECHTER, PIETER LAMCKES, EPO HOIJTZES, TJALLING VAN CAMSTRA TOT LIJAUKEMA. HENRICK WEGEWART GOOT MIJ IN DER STAD CAMPEN, EDO WIJBEZ TEMMERMAN HEEFT MIJ GELEVERT ANNO 1614, klok Herv.kerk Pietersbierum, (+1843), (Kamp-318),

HENDRICK WEGEWART HEFT MY GEGOOTEN IN DER STADT CAMPEN, TOT BEHOEF DER STEDE WEESP ANNO 1614, MYN GELUIT SY GODT BEQUAEM, ALS MEN VERKONDICHT SIN HEILIGEN NAEM, SO ROEP ICK GELICK, TSI ARM OFTE RICK, met wapen Weesp, torenklok St.Laurenskerk Weesp, (Kamp-318; NRC-12-1-1924),

HENRICUS WEGEWART ME FECIT ANNO 1614, klokje Huize ten Beer Eindhoven van 0.343 mtr, (Spoel-16),

HENDRIK WEGEWART DE JONGE MAAKTE MIJ IN DEVENTER 1615, klok Herv.kerk Holysloot, A'dam, (+1790, vervangen), (Spoel-18),

VERBUM DOMINI MANET IN AETERNUM, REINER REINERSEN EN GERRIT TISSEN, KERCKMEISTERS DES KERSPEL BEEKBARGEN HEBBEN MI LATEN GIETEN. HENDRICK WEGEWART ME FECIT DAVENTRIA ANNO 1616, KLOK Herv.kerk Beekbergen van 1.15 mtr, (Spoel-19),

MIJN GELUIJD WERD GEHOORT OM TE VEKONDIGEN GODES HEIJLIG WOORD, OOK TE BEGRAAVEN DE DOODEN GELIJK, 'T ZIJ ARM OFTE RIJK. HENDRIK WEGEWART HEEFT MIJ GEGOOTEN IN DE STAD CAMPEN 1615, (tekst lijkt niet geheel exact overgenomen), klok Herv.kerk Warmenhuizen, (verloren gegaan), (Kamp-319),

HENRICK WEGEWART HEFT MI GEGOTEN IN DER STADT CAMPEN ANNO 1616, met twee wapens Alkmaar, torenklok Waag Alkmaar van 1.24 mtr, (uit klokkenhuis Grote Kerk), (Kamp-319; Monum-90),

HENRICK WEGEWART HEEFT MIJ GEGOOTEN IN DE STADT CAMPEN VAN EEN CARTOUWE VERMEETEN DE WOLF WAS HI GEHEETEN ANNO 1616, klok voormalig klokkenhuis Grote Kerk, (+1805), (Kamp-319),

HENDRIK WEGEWART HEEFT MIJ GEGOTEN IN DE STAD KAMPEN 1616, (tekst lijkt aangepast), (verloren), (Kamp-319),

ANNO 1616 IN APRILLUS, SONDER VERDRIETEN, DEDE DIE STADT WORCUM MY VERGIETEN DOOR HENDRIK WEGEWART, OP DAT PAS DOEN ICK ACHT JAR TOE VOREN VERGOETEN WAS, met op flank het wapen van Workum en; ANNO 1616, en andere zijde wapen van Workum met; WORKUM, klok Herv.kerk Workum van 1.50 mtr, (Kamp-319; LeeuwarCoer-1-11-1889),

HENRIC WEGEWART DI HEFT MI GEGOOTEN VOR DE VAN HARSSENS IN DEVENTER ANNO 1618, klok Herv.kerk Adorp, Gr, hing oorspronkelijk in Harssens, (NieuwsblvhN-5-5-1934; Spoel-21),

ALBERTUS BERILIUS PASTOR IN GELTZELER, ARNOLDUS ROTHAS, HERMEN TEN HILHARST, WILLEM TEN BOLHUS, BEIDR KERCKMEISTERS. HENRICK WEGEWART D.I. HEFT MI GEGOTEN IN DEVENTER ANNO 1619, KLOK Herv.kerk Gelselaar van 0.705 mtr, (Spoel-22),

VIVE MEMOR LETHI FUGIT HORA CAVETE GEHENNAM (leef gedachtig aan den dood, de tijd vliegt snel, wacht u voor de hel), ALS GHI MI HOORT, SMAECKT GODES WOORT EN DENCKT OM STERVEN, U WR GAET VOORT, DUS NIET VERSMOORT TOT U VERDERVEN, H.P. POSUIT. HENRICK WEGEWART GOET MI TODT CAMPEN ANNO 1619, torenklok Herv.kerk Nijland van 1.20 mtr, (Kamp-320; SVD-65a-34),

NATHANAEL GISIUS PREDIKANT, JOHAN HIDDINGE, JOHAN TIMANS ALS VOLMACHTEN VAN ROLDE, HEBBEN MI LAETEN GIETEN DORCH HENRICK WEGEWART INDER STADT CAMPEN ANNO 1619, klok Herv.kerk Rolde van 1.25 mtr, (ED-572),

HENRICK WEGEWART GOET MIJ TOT KAMPEN ANNO 1621, DOE GARBRANT WEERSOMA END TAMME TAMMES KARCKFOGDEN WAEREN, met wapens van Weersma en Tammes, torenklok uit Klein-Maarslag toen daar nog een kerk stond, waarna hij in een klokstoel op het kerkhof stond, en vandaar naar de kerktoren van Mensingeweer verhuisde in 1911, ca 500 kg, (+1943, oorlogspijs), (Kamp-320; NieuwsblvhN-15-9-1911),

SOLI DEO GLORIA. HENRICK WEGEWART D.Y. ME FECIT DAVENTRIAE 1621, klokje in klokkenstoel Kon.Scholengem.sch. Apeldoorn van 0.43 mtr, (Tijd-26-1-1976; Spoel-23),

SOO HAEST GI HOERT HET KLOCKEN GESLACH, SOO GEDENCKT OP DEN STERFDACH, HENRICUS WEGEWAERT ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1622, klok RK.kerk Vincentius Deursen van 0.95 mtr, (Spoel-24; SVD-65a-43; SW-1948-211),

SI DEUS PRO NOBIS QUIS CONTRA NOS, HENRIC WEGEWAERT HEFT MI GEGOETEN IN ENCHUISEN VOOR DE STADT LOCHEM ANNO 1622, klok Herv.kerk St.Gedula Lochem van 1.38 mtr, (Deventer),

HENRICUS WEGEWAERT ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1623, klok Dick Institute Kilmarnock (ayrshire GB), (Spoel-26),

HENRICUS WEGEWAERT ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1623, kanon Dick Institute Kilmarnock (ayrshire GB), (Spoel-26),

3.

Jan Wilkes van Lingen, *19-2-1598Deventer, +22-2-1649En Wn-277, Vijzelgieter te Enkh, (zoon van Kilianus Wilkes en Wilbrecht van Hengholt, en broer van Anthony **Wilkes**, zie nr. 7, en broer van Willem Wilkes, +9-9-1652En Wm-345), woonde in het Giethuis,

gehuwd op 27-9-1637 met Aafjen Gerrits Groes, *11-8-1619En, +26-7-1679En Zz-231, woonde Karnemelksluis, dochter van Gerrit Sijbrandsz Groes en Aaf Jans (inde Engel), (x 15-3-1615), (CBG-1969-290; SVD-65a-39, 43, 48),

Vijzelgieter Enkh 1624-30, (SVD-65a-43),

Geen werk bekend.

4. zijn grafmerk.

Everhardus Splinter, +13-10-1642En Wm-345, Clockgieter te Haarlem, Geschut- en Klockgieter
oa te Enkh,
gehuwd met

.. Wilkes, +3-4-1634En Wm-345, zuster van Coenraet en Anthony Wilkes,
kinderen:

1. Coenraed **Splinter**, +8-10-1651En Wm-440, Schutgieter te Enkh, zie nr. 5.

2. Engeltje Splinter, +na 1653, gehuwd I met Pieter Tjallis, gehuwd II met Pieter Pater,
kinderen: ?,

3. Arent Splinter, Apotheker,

(SV-2022-11; SVD-38-94; 65a-34; WimHoezen-mail-29-3-2018),

Gietmr Enkh 1625-42, (Spoel-28; SVD-65a-43),

Zijn klokken en geschut:

16 klokken bekend 1625-41, (SVD-65a-41, 43),

Kerkklok Grote Kerk Den Haag, 1624, +1686 vervangen, (Spoel-29),

Klok kerk Almelo, 1626, +voor 1943 ?, (Spoel-31),

kerkklok Driehuizen,

DESE KLOCKE GEGOOTEN IN DEN JAERE ONSSEN HEEREN 1637, TEN DIENSTE VAN
CHRISTI KERCKE, IN DE HEERLICKHEYT VAN HENSBROCK, EVERHARDUS SPLINTER ME
FECIT ENCHUSAE 1625, kerkklok te Hensbroek, (Bloys-III-283; Monum-261; SVD-38-94; SW-
1948-212),

ENCHUSAE ANNO 1631, klokje Kapel st.Agathaklooster of Waalse kerk Delft van 0.475 mtr,
(Spoel-32),

P. 1632, kanon voor Westfrieze Admiraliteit, met wapen Westfriesland, (nu in coll. NISA, Lely-
stad), (SV-2012-27),

EVERT SPLINTER HEFT MI GEGOOTEN IN DER STEDE ENCHUISEN Ao 1634, klok Herv.kerk
Rijnsburg van 0.525 mtr, (Spoel-33),

SUNTE PIETER IS MIN NAEM, TOT GODES DIENST BEN ICK BEQUAEM, DEN LEVENDIGEN
ROEP ICK, DEN DODEN OVER LUIDE ICK, ANNO 1636, aan beide zijden staan beeldjes van
St.Pieter, eronder staat; EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE, torenklok Herv.kerk
Medemblik van 1.25 mtr, 4239 kg, (Arkel-46; Monum-426; Spoel-34; SVD-38-94; SW-1948-212),

SUNTE PIETER IS MIN NAEM, TOT GODES DIENST BEN ICK BEQUAEM, DEN LEVENDIGEN
ROEP ICK, DEN DODEN OVER LUIDE ICK, ANNO 1637, aan beide zijden staan beeldjes van
St.Pieter, eronder staat; EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE, luidklok Dikke
Torentje Eemnes van 1.15 mtr, (internet; Spoel-35),

SI DEUS PRO NOBIS QUIS CONTRA NOS. EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE
ANNO 1637, luidklok Dikke Torentje Eemnes van 0.86 mtr, ca 400 kg, (internet; Spoel-36),

TEN DIENSTE VAN CHRISTI KERCKE IN DE HEERLICKHEYT VAN HENSBROEK IS DESE
KLOCK GEGOOTEN IN DEN JAERE ONSSES HEEREN 1637. EVERHERDUS SPLINTER ME
FECIT ENCHUSAE, klok Herv.kerk Hensbroek van 1.09 mtr, (Arkel-33; Spoel-37),

V.O.C. H 1638, EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE, op 2 kanonnen te Honan-
China, welke vóór de Boxer-opstand nog op de muren van Peking stonden, (NRC-4-4-1924),

Kanon in het Maritiem Museum van Oudeschild op Texel, uit 1638 in zee gevonden en hierheen gebracht, (Peperhuis-1985-7),

P D BENTHUYSEN A M ANNO 1640. EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE, klok Herv.kerk Benthuisen van 0.84 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-38),

VERBUM DOMINI MANET IN AETERNUM. EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1640, klok Herv.kerk Martinus Hillegom van 0.98 mtr, (Spoel-39),

EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE 1640, kanon welke op de binnenplaats van de Ned. ambassade te Stocholm staat, in bruikleen van het Armémuseum te Zweden, (Jeroen v.Halder-mail-15-11-2021),

VERBUM DOMINUM MANET IN AETERNUM. EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1641, torenklok Herv.kerk Amstelveen van 0.94 mtr, staat op kerkvloer, (Monum-99; Spoel-40),

JACOB SIMONSSOON SEM, PIETER WILLEMSOON HOYTINCK, CLAES YSBRANDTS BOES, JAN CORNELISSOON MOYEVRIES, BURGEMEISTERS VAN MONIKENDAM, PIETER JACOBSSOON KETEL, JAN REMMERTSSOON RING, HENDRICK SAMUELSOON LEYCEN, JACOB JANSOON BRUYN, KERCKMEISTERS VAN MONIKENDAM. EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1641, klok Grote of St.Nicolaaskerk Monikkendam van 1.71 mtr, (Monum-436; Spoel-41),

ALS MEN SCHREEF SESTIEN HONDERD VEERTIG EN TWEE, HEEFT EVERHARDUS SPLINTER MIJ GEGOOTEN BINNEN DE STEDE 'T ENKHUIJSE, EN BEN GEHAALT TOT GRAFT EN HIER GESTELT OP DEN WAGT OM MIJ TE LAATEN HOOREN ALLE UREN BIJ DAG EN NAGT, klok voorm. Herv.kerk Graft, +1807 verkocht, (Spoel-42),

IK ROEP DIE MENSCHEN OM TE ZIJN BEREIJDT, OM TE HOOREN DE KRAGT GODS TER ZALIGHEIJT. EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENKHUIJSIA 1642, grote luidklok Schermerhorn, verloren gegaan, (Spoel-43),

IK ROEP DIE MENSCHEN OM TE ZIJN BERIJDT, OM TE HOOREN DIE KRAGT GODES TER SALIGHEYT. EVERHARDUS SPLINTER ME FECIT ENKHUSIA 1643, klok Herv.kerk Graft van 1100 kg, in 1807 omgegoten tot kleiner formaat van 780 kg, (Bloys-III-122; SW-1948-212),

5.

Coenraed Splinter, +8-10-1651En Wm-440, Geschut- en Klokgieter oa te Enkh, (zoon van Everhardus **Splinter**, zie nr. 4, en zijn oom was Anthony **Wilkes**, zie nr. 7), gehuwd op 18-4-1643 met

Neeltje Cornelis Tjallis (Scharlaken), +2-8-1649En Wm-440, dochter van Cornelis Dirksz Tjallis Scharlaken en Cornelia Cornelisdr van Hensbeek/Henskerk van der Goude, kinderen:

1. Cornelis Splinter, +na 1651,
2. kind, van Coenraat Splinter, +29-3-1644En Zn-82.
3. kind, van Coenraat Splinter, +12-8-1647En Wm-440.
4. kind, van Coenraat Splinter, +21-4-1653En Wm-440.

(*Kamp-181; ; SV-2022-11; SVD-38-94; 65a-41, 43; SW-1948-212*),

Gietmr Enkh 1642-51, (Spoel-46; SVD-65a-43),

Zijn klokken:

torenklokken Cyrianuskerk Hoorn 1650, (internet),

SOLI DEO GLORIA. CONRADUS SPLINTER ME FECIT ENCHUSAE ANNO DOMINI 1649, torenklok Herv.kerk Den Burg Texel van 1.26 mtr, in 1953 overgegoten, (Arkel-IV-71; Monum-250; Spoel-47; SW-1948-212),

ALS MIJN GELUIJD ZAL ZIJN GEHOORT, VERGADERT U TOT GODES WOORD, O WORMERS WILD IN TIJD DAN LEEREN, U NA ZIJN WOORD TOT DODT TE KEEREN. CONRADUS SPLINTER ME FECIT ENKH. 1649, klok Herv.kerk Wormer, in 1823 versmolten, (Spoel-48),

Schipper Michiel Hendriksz, Gieter te Enkh (?), (onbekend of hij in de Gieterij werkte),

Zijn gietwerk:

SCHIPPER MICHIEL HENDRIXEN M.F. 1648, zandloper Lutherse kerk, (Arkel-106; Berg-67; Bloys-III-30),

6.

Wouter Wegewaert, *11-11-1610, of 14-6-1612, +30-6-1653En Wm-347, Geschut- en Klokgieter te Enkh, (zoon van Willem Wegewaerts de Jongere en Engeltje Anthonis Wilkes, broer van Hendrik **Wegewaerts**, zie nr. 2, en dus kleinzoon van Potgieter Wolter Wegewaert en Margriet Willems Mudders),
gehuwd na 12-6-1644 te Groningen met
Titia Veelckers, (welke in 1667 in Enkhuizen woonde),
(NL-1954-328; SVD-65a-40, 43),

Landsgeschutgieter Den Haag 1637-51, (samen met zijn broer Coenraet Wegewaert),
Gietmr Enkh 1651-53, (SVD-65a-43),

Zijn gietwerk:

WOUTER WAEGEWERT ME FECIT ENCHUSAE 1653, op twee kanonnen die in Afrika waren opgegraven vóór het jaar 1892, (SVD-38-97),

Jan Jansz Geelgieter, Geelgieter te Enkh, (onbekend of hij in de Gieterij werkte),
gehuwd met

N.N.,

kinderen:

1. kind, +29-11-1655En- Zuiderkerk-hoekje, kerkgraf,
(SVD-32-46),

Geen werk bekend.

7.

Anthony Wilkes, *19-2-1598Deventer, +12-11-1663En Wm-345, uit Lingen-W-DL, Geschut- en Klokgieter oa te Enkh, (zoon van Kilianus Wilkes en Wilbrecht van Hengholt, en broer van Jan **Wilkes van Lingen**, Vijzelgieter te Enkh 1624-30?, zie nr. 3, en zijn oom is Coenraet Anthonis Wilkes, Klok- en Landsgeschutgieter in Den Haag 1591-1616, gehuwd met Engele Wegewaert, dochter van Willem Wegewaert de Oudere en Mense Haityseren), opgevoed door oom Coenraet in Den Haag, alwaar hij het gietersvak leerde in diens werkplaats, kocht in 1653 de Kamper Gieterij van Aeltien Gerrits, weduwe van de laatste Kamper Gietmr Henrick Vesterinck, maar vertrekt een jaar later naar Enkhuizen om de Gieterij aldaar te gaan runnen, in 1657 koopt hij de Gieterij opnieuw van Wolter Gerrits Pott en Mechteltjen Wegewaert, waarna hij de bruikbare spullen eruit haalt en het bedrijf aan zijn lot overlaat, welke in 1662 werd verkocht en gesloopt,
gehuwd I met

N.N.,

kinderen:

1. Kilianus Wilkes, +22-3-1700En Wm-345, Bezorger Ambacht 1679-81, Commis. Echte Staat 1681, woonde Giethuis, gehuwd op 20-2-1678 met Aefjen Wijbrands Semeyns, *17-9-1634En, +7-4-1710En Wm-237, woonde Grote Kerkstr, dochter van Wijbrands Simonsz Sijbels alias Semeyns en Aafje Volkers,

2. Anna Wilkes, +7-10-1701En Wz-433, gehuwd met Lourens Lucasz **Brinckhuysen**, +31-5-1683En Wz-433, Geschut- en Klockgieter te Enkh, zie nr. 10, woonden Oude Westerstr bij Kerkstr.

gehuwd II op 20-9-1653 te Deventer met

Wolterken **Wegewaert**, +30-4-1685En Wm-421, dochter van Hendrik **Wegewaert** en Annetjen Hendriks Liggers, zie nr. 2, zij neemt het gieten over na zijn overlijden, zie nr. 8.

kinderen:

3. Maria Wilkes, *23-6-1654En, +30-9-1675En Wm-121, woonde in het Giethuis, gehuwd op 10-7-1674 met Dirk Tjallis Scharlaken, *2-11-1645En, +30-12-1697En Wm-122, Comm.Kl. Zaken 1671, woonde Breedstr, hij huwde opnieuw in 1684 met IJtjen Cornelisdr Dubbelde Vos,

4. Henrietta Wilkes, *9-1-1656En, gehuwd op 29-8-1677 te Grootebroek met Willem Calff, Luitenant Comp.Grenadiers, Ontv.Verp. Bommelerw, Rentmr Abdij Marienwaard, Provisor OudeWeeshuis Zaltbommel 1688,

kinderen: 4 stuks,

5. Geertruijd Wilkes, *17-9-1658En,

6. Johannes Wilkes, *30-4-1660En, (get; Anna Wilkes),

- kind, van Antony Wilkes, +12-3-1663En Wm-421.

(CBG-1969-315; Nav-1858-362; NL-1964-292, 337; NRC-12-1-1924; 16-1-1924; SV-2022-10, 14; SVD-37-34; 38-95; 65a-37, 43; SW-1948-212),

Gietmr Landsgeschutgieterij Den Haag tot 1653, (OWLijst),

Gietmr Enkh ca 1654-63, (Spoel-51; SVD-65a-37, 43),

Zijn gietwerk:

9 klokken 1655-63, (SVD-65a-41),

Torenklok Oude kerk Zoetermeer van 0.425 mtr, in 1977 verdwenen na vervanging, (Spoel-55),

vijzel 1661, in Stadsapothek Haarlem rond 1890-1900, (SVD-27-122),

klokje Archief Semeyns de Vries van Doesburgh uit 1663,

ANTONI WILKES ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1655, klok Herv.kerk Numansdorp van 0.575 mtr, (Nav-1893-394; Spoel-52; SVD-65a-34),

ANTONI WILKES ME FECIT ANNO 1656, vijzel Zuiderzeemuseum Enkhuizen van 24,5 cm, (Peperhuis-1966-nr.4-123, 124),

ANTONY WILKES ME FECIT ENCHUSAE 1657, klokje Groene Weeshuis Groningen van 0.27 mtr, Spoel-54),

SOLI DEO GLORIA, ANTONI WILKENS ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1657, waaronder staat; BURGEMEESTER ROEMER KANT, BURGEMEESTER PIETER SEMEYNS, BURGEMEESTER PIETER HILBRANTS VIS, BURGEMEESTER Mr ADRIAAN JONGKNECHT, torenklok Westerkerk Enkhuizen van 1.23 mtr, (Aant-I-116; Arkel-96; Berg-50; Bloem-30; Monum-292; Spoel-53; SVD-38-95; SW-1948-213; WF-ON-1955-53),

ANTONI WILKES ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1661, vijzel van brons, (Rijksmuseum),

ANTONI WILKES ME FECIT ENCHUSAE Ao 1663, klokje in Villa Nuova te Velp, na sloop in 1963 verdwenen, (Spoel-59),

ANTONI WILKES ME FECIT ENCHUSAE 1663, speeltorenklok Monikkendam van 0.35 mtr, (Monum-436; Spoel-56),

ANTONI WILKES ME FECT ENCHUSAE ANNO 1663, rechthuisklok van de hoge Heerlijkheid Wernhout (Zundert), verhuisde in 1818 naar het nieuwe landhuis De Moeren in Zundert, in 2017 terug gevonden, (mail-K.Leenders-2019-0621),

TOT RIJP PLAYSARY SMOLT DOOR DE BRANT DE KLOCK ALS LOODT 1654 1/7, NA NEGEN JAER EER HIJ VOOR HAER T' ENCHYSEN GOOT, ANTONI WILKES ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1663, klok Herv.kerk De Rijp, (Monum-258; Spoel-58; SVD-65a-43),

ALS DE KLOCK GAET, KLEPT LUYD OF SLAET, EN ALS GIJ THOORDT, DENCKT OM BRANDS NOOD, OF OM DE DOOD, EN OM GODS WOORDT, ANTONY WILKES ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1663, klok Herv.kerk De Rijp 1663, (Monum-258; Spoel-57; SVD-65a-43; SW-1948-213),

8.

Woutertje Wegewaert, +30-4-1685En Wm-421, (dochter van Hendrik **Wegewaert** en Annetjen Hendriks Liggers, zie nr. 2), gehuwd op 20-9-1633 te Den Haag met Anthony **Wilkes**, *19-2-1598Deventer, +12-11-1663En Wm-345, zie nr. 7, zij neemt het gieten over na zijn overlijden, (samen met knecht Kilianus **Meyer**, zie nr. 9),

Gietmr Enkh 1663-68, samen ? met Kilianus Meyer tot 1665, zie nr. 9, en met Lourens Lucasz Brinckhuysen tot 1668 of 1670, zie nr. 10, (Spoel-61; SVD-65a-43),

Haar klokken:

kerkklok Niemansdorp, (Enchusae 1665), (zal dus door de weduwe gegoten zijn of door Kilianus Meyer, de opvolger van Anthony Wilkes, zie nr. 7 en nr. 9), (SVD-65a-34),

VOOR DE WEDUWE VAN ANTONI WILKES ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1666, waaronder staat; ANNA HEET ICK ALS TE VOOREN, MYN GHEKLANCK HAD ICK VERLOOREN, DOEN ICK MEE MET GROOT GELUYT, BROMDE NEERLANDTS BLYTSCHAP UYT, ALS HAER ZEEVLOOT D OVERHAND HAD GEHAD VAN ENGELAND (DEN 30 JUNI 1666), DAT ICK WEER GEEF NIEU GHEKLANCK, WEET ICK D HEMMER HEEREN DANCK, ENCHUYSEN ICK ALS MOEDER KEN WANT ICK DAER GEGOTEN BEN OP DEN 24 AUGUSTUS ANNO 1666, C. WITS, klok Herv.kerk Hem van 1.10 mtr, (de oude klok was door het buitensporig luiden na de overwinning van de vierdaagse zeeslag gebarsten, en in 1898 getroffen door blikseminslag en brand, en opnieuw vergoten te Midwolde), (Arkel-127; Spoel-62; WF-ON-1930-163),

VOOR DE WEDUWE VAN ANTONI WILKES, ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1668, JACOB BARON VAN EN TOT WASSENAER HEERE VAN OBDAM HENSBROECK SPIERDYCK WOCHMEER ETC, LATEN MAECKEN DESE CLOCK CORNELIS PIETERS SCHRAEP EN TAEMIS MARCUSZ BACKER, KERKMEESTEREN VAN OBDAM Ao 1668, klok Herv.kerk Obdam van 0.93 mtr, met wapen van geveer, (verloren gegaan), (Arkel-36; Spoel-63; SVD-65a-34, 41, 43; SW1948-212),

9.

Kilianus Meyer, (zoon van Gijsbert Meyer, Burgmr Kampen, en Roloffken Wegewaert (Willem de Oudere dr), leerling van Anthony **Wilkes**, zie nr. 7, opvolger na zijn dood, goot de klokken voor de Weduwe van Anthony **Wilkes**, zie nr. 8, (geen klokken bekend onder zijn naam), (SVD-65a-49),

Gietknecht van Anthony Wilkes tot 1663.

Gietmr Enkh 1663-65, samen ? met Woutertje Wegewaert, de weduwe van Anthony Wilkes, zie nr. 8, (Spoel-61),

Zijn klokken:

kerkklok Niemansdorp, (Enchusae 1665), (kan dus ook door de weduwe gegoten zijn, zie nr. 8), (SVD-65a-34),

10.

Lourens Lucasz Brinckhuysen, +31-5-1683En Wz-433, uit Lingen-Nedersaksen, Geschut- en Klokgieter te Enkh, gehuwd met

Anna Wilkes, +1-10-1701En Wz-433, dochter van Anthony **Wilkes** en Wolterken Wegewaert, zie nr. 7,

kinderen: oa

1. Anthony Brinckhuijsen, *13-4-1668En, +22-2-1706En Wz-433, Diaken 1700, 04-05,

2. Lucas Brinckhuijsen, *5-12-1670En, +15-12-1670En Wm-345.

3. Lucas Lourensz Brinckhuijsen, *2-9-1674En, Predikant in de Kuinder,

4. Marijtje Brinkhuizen, +21-4-1721En Wm-345, gehuwd met Jan Willemsz Wagenaar, +13-12-1747En Wm-345, Zilver/Goudsmid, zie Patriciërs/pdf,

kinderen: 10 stuks,

(SV-2022-14; SVD-38-96; 65a-35, 40, 41, 43),

Gieterijknecht Enkh 1650 en 1667,

Gietmr te Enkh 1667-83, (werkte al samen in 1665 met weduwe Woutertje Wegewaert, zie nr. 8),

(Spoel-65),

Zijn klokken:

gevelklok Gemeentehuis Grosthuisen, (jaartal niet zichtbaar), (SVD-65a-35),

LOURENS BRINCK HUYSEN ME FECIT ENCHUSAE Ao 1675, kasteelklokje Renswoude van 0.34 mtr, (Spoel-66),

LOURENS BRINCKHUYZEN ME FECIT ENKHUSAE ANNO 1676, klokje voorm. Gemeentehuis Grosthuisen van 0.44 mtr, (kan na verbouwing niet meer geluid worden), (Spoel-67),

S. VOS, SECRETARIS, A. KOOMEN, BURGEMEESTER, LOURENS BRINCK HUYSEN ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1681, met de wapens van Kos, en Koomen en Sijbekarspel, klok Herv.kerk Sijbekarspel van 0.65 mtr, (Arkel-54; Monum-490; Spoel-68; SW-1948-213; WF-ON-1934-243),

LAURENS BRINCKHUYSEN ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1682, klok Herv.kerk Sijbekarspel van 1.04 mtr, (Spoel-69),

(hier is wel een open gat van ca 30 jaar ?), (tussen 1687 en 1691 was er een Lakenfabriek in gevestigd door de gemeente voor een Franse familie Fourdrinier, Hugenoten die hier een goed heenkomen zochten, de Manufacturij liep echter niet en ging falliet, zie Aant-II-50; SV-2009-17, 18).

11.

Jan Crans, *1670Ad, +1739Ad, (zoon van Sipke Crans, Wijnverlater te A'dam, en Susanna Binnendijk), poorter A'dam 1700, later Emden, Geschut- en Klokgieter te Enkh, vertrok in 1724 naar Den Haag,

gehuwd I op 19-4-1702 te Burgerdam met

Jannetje Frans Schulp,

kinderen:

1. Cyprianus **Crans**, *1703Ad, +1755Ad, Geschut- en Klokgieter te Enkh, zie nr. 12.

gehuwd II na 24-6-1715 met

Meinoutje Gerrits Koninck, uit Bovenkarspel,

kinderen:

2. Cornelis **Crans**, Klokgieter te Enkh, zie nr 13.

3. ? Reijnsjen Crans, +24-3-1738En Wz-419,

(SV-2022-11; SVD-38-97),

Gietmr Enkh 1713-1724, (SVD-65a-43; SW-1948-213),

Landsgeschutgieter Den Haag 24-39?, (Spoel-71; SVD-65a-42),

Zijn klokken:

klok Ev.kerk Gomen DL, 1710, (+1884, versmolten), (Spoel-74),

klokje St.Elisabethgasthuis Breda van 0.37 mtr, 1711, (verloren gegaan), (Spoel-76),

SIT NONEN DONINI BENEDICTUM AMSTELODAMI ANNO 1708, klok Ev.Luth.kapelle Bröbern DL van 0.57 mtr, (Spoel-72),

JAN CRANS, HET GEHOOR IS VOOR MIJ GOET, AMSTELODAMI Ao 1709, klok Stadhuistoren Goor van 0.635 mtr, (gem. Goes), (Spoel-73),

JAN CRANS ME FECIT Ao 1711, (A'dam), klokje van 0.30 mtr, (Rijksmuseum),

JAN CRANS ME FECIT Ao 1711, klok Rijksmuseum A'dam van 0.74 mtr, (Spoel-7),

JAN CRANS ME FECIT 1711, klokje Emden DL van 0.22 mtr, (Spoel-77),

BORGEMEESTEREN ENDE RAEDT IN GRONINGEN HEBBEN DESE DOEN GIETEN DOOR JAN CRANS IN ENCHUYSEN IN DEN JAERE 1714, klok A-toren Groningen van 1.12 mtr, (Spoel-78),

BORGEMEESTEREN ENDE RAEDT IN GRONINGEN HEBBEN DESE DOEN GIETEN DOOR JAN CRANS IN ENCHUYSEN IN DEN JAERE 1714, klok A-toren Groningen van 1.34 mtr, (Spoel-79),

BORGEMEESTEREN ENDE RAEDT IN GRONINGEN HEBBEN DESE DOEN GIETEN DOOR JAN CRANS IN ENCHUYSEN IN DEN JAERE 1714, klok A-toren Groningen van 1.84 mtr, (Spoel-80),

JAN CRANS IN ENCHUYSEN HEEFT MY GEGOTEN TOT DIENST VAN NOORTDEYCK Ao 1714, klok Herv.kerk Noorddijk van 0.68 mtr, (Spoel-81),

DE HOOG WELGEBOREN EVERDINA CORNELIA VAN BERUM, DOUARIERE VAN ALBERDA, VROUW VAN MENKEMA &&& ALS BIRMANIA COLLATRIX VAN UITHUYSEN, HEEFT DESE KLOKKE LATEN VERGIETEN TEN DIENSTE VAN DE CARSPOLLUTEN VAN UYTHUYSEN, JAN CRANS ME FECIT ENCHUSAE ANNO DOMINI MDCCXV, 1715, klok Herv.kerk Uithuizen van 0.55 mtr, (Spoel-83),

DE HOOG WELGEBOREN HEER GEORG WOLFGANG, VRYHEER TOT SCHWARTZENBERG EN DOHENLANDEBERG, EXTRAORDINARIS GECOMMITEERDE TER VERGADERINGE VAN HAAR HOOGMOGENDE, EN GRIETMAN OVER DANTUMADEEL, MITSGADERS GEVOLMAGTIGDE TEN LANDSDAGE DEN 11 OCTOBER Ao 1715. HARMANUS MELLAMA, LUITENANT COLLONEL TEN DIENST VAN DEN LANDE, DIRECTEUR VAN DE FORTIFICATIEN VAN DEN STAAT DER VERENIGDE NEEDERLANDEN, CAPITEIN VAN EEN COMPAGNIE VOETKNECHTEN INT REGIMENT VAN DE HEERE PRINSE VAN ORANGIEN EN NASSAUW, &KERKVOOGD VAN DEN DORPE FEENWOUDEN DEN 21 OCTOBER Ao 1715. PAULUS GERBENS, MEDE KERCKVOOGDT VAN DEN DORPE FEENWOUDEN, JAN CRANS ME FECIT ENCHUSAE ANNO DOMINI MDCCXV, 1715, klok Herv.kerk Veenwouden van 0.70 mtr, (Spoel-84),

DESE KLANK ROEPT OM DRANK, JAN CRANS ME FECIT Ao 1715, tafelschel Waagmuseum Enkh, thans in Zuiderzeemuseum, (Pest-73; Spoel-82; SW-1948-213),

DE MAGISTRAAT EN VROEDSCHAP DER STAT LEEUWARDEN, JAN CRANS ME FECIT ENCHUSAE Ao 1718, klok in Nationaal Beiaardmuseum Asten van 0.87 mtr, (vroeger Raadhuis Leeuwarden, van 1914 tot 1975 in Rijksmuseum), (Spoel-85),

JAN CRANS ME FECIT ENCHUSAE Ao 1721, klokje Provinciale Waterstaatgebouw Sommelsdijk van 0.44 mtr, (Spoel-86),

JAN CRANS ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1722, klokkenstoelklok Legemeer van 0.57 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-87; SVD-65a-34),

DE STADT GRONINGEN HEEFT DESE KLOCK LATEN VERGIETEN, JAN CRANS ME FECIT ENCHUSAE Ao 1722, kerkklok Sappermeer van 0.85 mtr, (+1943), (Spoel-88),

JAN CRANS ME FECIT ENCHUSAE ANNO 1723, klok Herv.kerk Den Hoorn Terschelling van 0.67 mtr, (+1943), (Arkel-IV-10; Spoel-89; SVD-65a-42, 43; SW-1948-213), klok 1723, (SVD-65a-42),

12.
Cyprianus Crans, *1703Ad, +..-5-1755Ad, (zoon van Jan Crans en Jannetje Frans Schulp, zie nr. 11), Klokgieter te Enkh 1724-34, later beroemd Klokkengieter te A'dam, Voogd Weeshuis 1732-35, Diaken 1728, Kapitein Schutterij F 1732, gehuwd in 1740 te A'dam met Sophia Cornelia van de Heuvel, (Spoel-91; SV-2022-11),

Gietmr Enkh 1724-34, (ED-571; SVD-38-97; 65a-42, 43), Klokgieter te A'dam 1734-55, pachter van Stadsgieterij, (Nav-1871-607; OWlijst; Spoel-91; SW-1948-214; Tijd-6-7-1934),

Zijn gietwerk:

17 uit Enkhuizer periode, 48 uit Amsterdam:
torenklok Zuiderkerk Enkhuizen 1727, (SVD-65a-43),
2 vizels 1630, (Ver.Oud Enkh. in bruikleen bij Apotheek Bakker de Wit), (Peperhuis-1966-nr.4-124),
Tafelbel 1730, (in fam. Dibbetz bezit), (NL-1917-169),
kerkklok Breischen 1731,
viertorenklok St.Bavokerk Haarlem 1732, (Monum-314),
tafelklok Archief Semeyns de Vries van Doesburg 1732,
klok Herv.kerk Minnertsgea 1733, (uit een klok van Quinkenstein uit 1719, in 1765 door Borchhart hergoten), (Spoel-103, 219),
klok Bergen 1735, (verloren voor 1759), (Spoel-105; Vrije Fries-1895-143),
2 klokken Herv.kerk St.Gertrudis Bergen op Zoom 1735, 1753, (+1938, vergoten voor carillon), (Spoel-106, 161),
klok NH.kerk St.Petrus Spankeren 1753, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-162),
klok Oldenkott DL van 0.51 mtr, (Spoel-109),
klok Martin Luther Haus Völlenerfehn DL van 0.63 mtr, (Spoel-147),
klok St.Viktordom Xanten DL van 0.48 mtr, (Spoel-136),
klok St.Lebuïnustoren Deventer 1753, (+1952 bij restauratie toren), (Spoel-156),
4 klokken Wijnhuistoren Zutphen, (van hetzelfde jaar), (Spoel-92),
klok Ev.kerk Ringenberg DL, (+), (Spoel-93),
klok Heckhalenfild 1754, (Spoel-165),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1726, klok Herv.kerk Lutjegast van 0.54 mtr, (al sloeg de klepel een flinke scherf uit de rand), (Spoel-94),

IETSE WIEBES, BROER WIETSE, ALS KERKVOOGDEN VAN HEMMERICK, DR HILARIUS NICOLLAEDES ECCLES IN LIPPENR. COM ANNEXIS. ME FECIT CIPRIANUS CRANS ANCHUSAE ANNO 1727, klokkestoelklok begraafplaats Gorredijk van 0.95 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-95),

VIGILATE DEO CONFIDENTES. ME FECIT CIPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1727, klok Herv.Kloosterkerk St.Vincentius van Ferrari Den Haag van 0.735 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-96),

VIGILATE DEO CONFIDENTES. ME FECIT CIPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1727, klok Herv.Kloosterkerk St.Vincentius van Ferrari Den Haag van 0.92 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-97),

ROELOF ABELS, OUD CAPT. JACOB BROUWER, MEDE KERKVOOGD TOT OOSTERWOLDE, STELLINGWERF OOSTELJNDE. ME FECIT CIPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1728, klokkenstoelklok Herv.kerk Oosterwolde van 1.00 mtr, (Spoel-98),

Klok voor de kerk van Tinallinge in Groningen, woog 371 pond met klepel, werd in het nieuwe daktorentje gehangen 1728, hiervoor had hij eerst de oude klokken opgekocht welke 1090 pond wogen, zijn klok was in 1787 omgegoten tot een nieuwe klok door Mammeus en Mammeus Fremy uit Heideveld, het schrift op zijn klok is onbekend. (Teun Juk, mail 18-5-2021),

CYPRIANUS CRANS ENCHUSAE Ao 1729, vijzel Zuiderzeemuseum Enkhuizen van 26,3 cm, (Peperhuis-1966-nr.4-122),

Mr. DUCO GERROLT MARTENA, GRYTMAN OVER WYMBYTSERADEEL, HEER VAN CAMMIGABURGH. CIPRIANUS CRANS ENCHUSAE Ao 1729 ME FECIT, klok Herv.kerk Nijhuizum van 0.60 mtr, (Spoel-99),

REGNERUS ANNAEUS LYCKAMA VAN WIJCKEL, GRIETMAN VAN GAASTERLAND ENZ, DODONAEUS PEERIUS HEEMSTRA VAN HOLDE, SECRETARIS VAN GAASTERLAND EN KERKVOOGD VAN DEN DORPE WIJCKEL. ME FECIT CYPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1729, klok Herv.kerk Wijckel van 1.01 mtr, (+1838, verkocht wegens scheur bij herstel toren), (Spoel-100),

DIESE KLOCK IS GEGEVEN TER HERE GODS DOOR GEORG TEODOR GERHARDT TR. TEECKEN FRATSRSEH JAN HENDRIK POGGE IN CONPANIE ABRAHAM TOUSSAINT, COOPMAN TOT AMSTERDAM. ME FECIT CYPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1731, klok Wallfahrtskirche Dorf Breischen DL van 0.64 mtr, (Spoel-101),

CIPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1732, alarmklok Herv.kerk Gieterveen van 0.41 mtr, (afkomstig uit Beilen), (ED-571; Spoel-102, 196),

CYPRIANUS CRANS ENCHUSAE ANNO 1734 ME FECIT, carillionklok No. 13 in Zuiderkerk Enkhuizen van 0.63 mtr, (+1936, versmolten), (Arkel-90; Berg-65; Bloys-III-98; Br-Pan-19; Spoel-104; SVD-38-97; 65a-43; WF-ON-1955-43),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS AMSTELODAMI ANNO 1735, klok Herv.kerk Borssele van 0.45 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-107),

CYPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1735, klok RK.kerk St.Blasius Heinkenszand van 0.57 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-108),

CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ME FECIT ANNO 1736, klok Derde Tech.School A'dam van 0.96 mtr, (hing tot 1910 in NH.Eilandskerk A'dam), (Spoel-110),

CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ME FECIT ANNO 1736, klok Potrikirche Rheine DL van 0.61 mtr, (Spoel-111),

IK HANG IN DE KERK OF TOOREN VAN DE HEERLIJKHEJD EN CRASPEL RUINEN, NIET ON DE HEL, MAAR HET EVANGELIUM TE BAZUINEN. ME FECIT CYPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1737, klok Herv.kerk Ruinen van 0.86 mtr, (+1943, oorlogspijs), (ED-571; Spoel-112),

EVERT JOOST BARON, LEWE VAN ADUARD, DEN HAM ETC, STAAT GENERAEL ETC, ETC. HEEFT DESE CLOCK OP 'T VERSOEK VAN D'CARSPELLUIDEN VAN DEN HAM DOEN GIETEN DEN 1 SEPTEMBER 1738. ME FECIT CYPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1737, klok Den Ham van 0.88 mtr, (in 1912 door blikseminslag beschadigd en vergoten te Midwolde), (Spoel-113),

DE STAD HASSELT. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1738, torenklok Hasselt van 0.95 mtr, (+1943, oorlogspijs), (internet; Spoel-114),

DE STAD HASSELT. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1738, torenklok Hasselt van 1.24 mtr, (+1944, oorlogspijs), (internet; Spoel-115),

T.W. VAN CAMSTRA, GRIETMAN OVER IDADERADEEL ENS, H. KRIJTEN, BURG, BEIJDE KERKVOOGDEN VAN MACKUM 1738. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1738, klok Herv.kerk Makkum van 0.95 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-116),

DESE CLOCK IS GEGOOTEN ANNO 1738 DOOR DERECHTIE VAN DE HOOG WELGEBOORE HEER I DUCI VAN HAREN, GRIETMAN OVER STELLINGWERF WESEYNDE, MEDEGECOMMITTEERDE IN HET MINDER GETAL VAN DE ED. MOG. HEEREN STAATEN VAN FRIESLANDT EN MONSTERCOMMISSARIS WEGENS DESELVE PROVENTIE ETC, ETC, ETC, ZYNDE DOE PREDICANT TOT OLDEHOLTPADE CUM ANNEXIS, DE HEER H.H. LEMCKE EN STELLINCK EYSE JOHANNES SAMPT KERCKVOOGDEN JAN ROMMERTS EN JAN ROELOFS VEEHOUSER. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1738, klok Herv. kerk Oldeholtpade van 0.98 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-117; SVD-65a-34),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS AMSTELODAMI ANNO 1740, klok Herv.kerk Klundert van 0.82 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-119),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS AMSTELODAMI ANNO 1740, klok Herv.kerk Klundert van 0.90 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-120),

J. FELICKENS, & T. THIJSSSEN, BOUMEESTERS. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1740, klokje RK.begraafplaats Sneek van 0.425 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-121),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1740, klok Herv.kerk Vledder van 0.766 mtr, (+1943, oorlogspijs), (ED-571; Spoel-122),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1740, klokje Gemeentehuis Wemeldinge van 0.445 mtr, (Spoel-123),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1741, klokje Oud Schotengebouw Haarlem van 0.43 mtr, (hing tot 1971 in Gijsbrecht van Amstelschool), (Spoel-124),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1741, klok Herv.kerk Renswoude van 0.57 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-125),

GERHARD CASIJN VAN DER HEL, CAREL VAN ESSEN, FREDERIK HENDRICK SCHIMMELPEN-NINCK VAN DER OYE, FRANS ALEXANDER SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE, ANDRIES SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE, JONCKERS DES AMPTS BRUMMEN. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1742, klok Herv.kerk Brummen van 1.39 mtr, (Spoel-126),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1742, klok Herv.kerk Groede van 1.03 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-127),

IK ROEP EEN IEDER IN 'T GEMEEN, TOT EEN HEYLIG WERK IN GODES KERK, ONDER DEN DIENST VAN WILH. SLUITER EN HET KERKMEESTERSCHAP VAN JAN WILLEMS EN HENDRIK LUICHYES ANNO 1742. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ, klok Herv.kerk Rouveen van 0.98 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-128),

JA 'T GELOOF DER KERK, DAT IS ONS WERK, EN OOK VAN NOOD, EN 'S MENSCHEN DOOD, grote klok kerk Rouveen, (Tijd-6-7-1934),

ME FECIT C.CRANS ENCHUSAE, 1743, (ZZM, aankoop 1970), (Zilveren Vrienden-21, 41),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1743, klok Herv.kerk St.johannes de Doper 's-Heer Abtskerke Borsele van 0.80 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-129),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1743, dakruiterklokje Herv.kerk St.Pancras of Hooglandskerk van 0.47 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-130),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1743, klok Herv.Schildkerk Rijssen van 1.08 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-131),

ME FECIT CYPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1743, klok Herv.kerk Johannes de Doper Wageningen van 0.92 mtr, (in 1940 beschadigd bij beschieting, +1943, oorlogspijs), (Spoel-132),

DOOR ORDER VAN DE HEEREN FRANCOIS DE MIRELLE EN NICOLAAS DE BASSECOUR, BURGEMEESTERS VAN DE STAD BRIELLE. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1744, klok Herv.kerk St.Catharina Brielle van 1.10 mtr, (Spoel-133),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1744, klok Herv.kerk Waddixveen van 1.06 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-134),

WESTMAAS. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI Ao 1744, klok Herv.kerk Westmaas van 0.755, mtr, (Spoel-135),

PER MUNIFICENTIAN ANPIJSSINI DOMINI, GERARDI VORVERI TOPARCE AE VELSERISIS ETC, CONSULIS AMSTELAEDANIENSIS, 8VA, VICETRAESIDIS FAC CAMPANA RENOVATA Ao MDCCXLV. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1745, klok Herv.kerk Velsen van 1.01 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Monum-505; Spoel-137),

SPQB 1746. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1746, klok Herv.Martinikerk Bolsward van 1.08 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-138),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1746, klokkestoelklok Ruigahuizen van 0.45 mtr, (verhuisde naar Balk, in 1975 gestolen), (internet; Spoel-139),

GERECHT VAN LOENEN EN NUEWER SLUIS. ME FECIT C CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1747, klokje Belastingkantoor Breukelen van 0.37 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-140),

GERECHT VAN LOENEN EN NUEWER SLUIS. ME FECIT C CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1747, klokje Gemeentehuis Loenen aan de vecht van 0.371 mtr, (Spoel-142),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI 1747, kerkklok Lingen DL van 0.74 mtr, (verloren gegaan rond WO-1), (Spoel-141),

TRIP LE SEUTRE. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1748, klok NH.kerk Langerak van 1.08 mtr, (Spoel-143),

C CRANS I Z A 1748, 6 kanonnen (eenponders) voor het VOC-A schip de Amsterdam, gevonden tijdens opgravingen in 1969 en '84 aan de zuid kust van Engeland, waar het schip gelijk op zijn eerste reis verging in een hevige storm, (VOC-schip Amsterdam-48, 49),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1749, klok Nieuwe- of Annakerk Haarlem van 0.97 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-144),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1749, klok Herv.kerk Polsbroek van 1.12 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-145),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1749, klok Aloysiuskapelle Steinfurt DL van 0.57 mtr, (Spoel-146),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1750, met wapen en WB, halfpon-
der kanon van 0.92 mtr, 119 A'damse ponden, (internet),

D'HOOG WEL GEBOOREN HEER HOBBO BARON VAN AYLUA, DROSSARD D'HEER JAN
ANTONI BERT, SCHOUT EN SECRETARIS D'HEER HENDRIX MOORS, STADS BURGEMEES-
TER D'HEER Dr. THEODORUS VOYER SCHEEPEN BURGEMEESTER. ME FECIT CIPRIANUS
CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1750, klok Herv.kerk St.Lambertus Buren van 1.245 mtr,
(+1943, oorlogspijs), (Spoel-148),

DE HOOG ED. HEER GERH. ANT. BARON VAN WASSENAAR EN VROUWE ELISABET MARIA
CROMHOUT, HEER EN VROUWE VAN ALKEMADE. Mr. JAN FRANKE C.V. OUDENDORP C.Z.
DE WELED. HEER EN Mr. ADRIANUS BOERS EN VROUWE SARA THEODORE MUSQETIER,
HEER EN VROUWE VAN RIJNSATERSWOUDE, KERKMEESTEREN A. DE ROO, WM. RIJKMAN,
C.P.V. TOT. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1750, klok Herv.kerk
Rijnsaterwoude van 1.06 mtr, (Spoel-149),

ME FECIT CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1751, klokje Herv.kerk Budel van 0.39 mtr,
(Spoel-150),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1752, klok Herv.kerk Heino van
0.77 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-151; Tijd-6-7-1934),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1752, klok Herv.kerk Heino van
1.04 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-152),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1752, klokkenstoelklok Katlijk van
0.77 mtr, 305 kg, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-153),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1752, klokkenstoelklok Katlijk van
0.88 mtr, 335 kg, (+1943, oorlogspijs), (Hist.Klokkenst.Ned; Spoel-154),

BIJ TIJDEN DES WELEDELEER GESTRENGEN HEER JAN VAN ESSEN JUNIOR, LANDDROST
EN STEDEHOUDER VAN LEENEN DES GRAAFSCHAP BERGE, BURGEMEESTER DER STAD
GROENLO, DES WELEERWAARDE EN HOOG GELEERDE HEER ADRIAEN BLOEMENDAAL
V.D.M. TE NETTERDEN, EN JAN VAN HASE KERKMEESTER ALDAAR. ME FECIT CIPRIANUS
CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1752, klok RK.kerk St.Walburgis Netterden van 1.18 mtr,
(+1943, oorlogspijs), (Spoel-155),

JAN WESSELS KERKMEESTER, CORNELIS NOLTUS BUURT- EN KERKMEESTER, D' HEER
BARENT FRANTZEN BUURT- EN KERKMEESTER TOT DIEMEN, WELED. G. ACHTB. HEER EN
Mr PIETER RENDORP, Hr VAN MARQUETTE BURGRMR & RAEDT DER STAD AMSTERDAM
ALS AMBACHTSHEER VAN DIEMEN. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ. AMSTELODAMI
ANNO 1753, torenklok Herv.kerk Diemen van 0.82 mtr, (Arkel-III-25; Monum-270; Spoel-157),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1753, torenklok Herv.kerk
St.Nicolaas Eemnes-buiten van 0.77 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-158),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS AMSTELODAMI ANNO 1753, torenklok Herv.kerk Eemnes-buiten
van 0.95 mtr, 574 kg, (internet),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1753, klok Broederkerk Kampen,
(Spoel-159; Tijd-6-7-1934),

ME FECIT C. CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1753, klok St.Louisinstituut Oudenbosch
van 0.35 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-160),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1753, klok RK.kerk St.Romigius
Weersolo van 0.83 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-163; Tijd-6-7-1934),

ANNO 1754 ME FECIT CR JANSZ AMSTELODAMI, klokje Stiftskirche Börstel DL van 0.38 mtr, (Spoel-164),

JONCKHEER WILLEM VAN HAREN, GRIETMAN EN ONTVANGER GENERAAL VAN HET BILD, REINDER CLASEN EN WALING BEERTS KINKEN ALS VOOGDEN, PIETER CLASEN GEMEENTEONTVANGER AARIEN BOYENS WASSENAAR. ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1754, met wapen Willem van Haren 1754, klok Herv.kerk St.Jacobiparochie Het Bild van 1.18 mtr, (+1943, oorlogspijs), (LeeuwardCoer-4-5-1955; Spoel-17, 166),

ME FECIT CIPRIANUS CRANS JANSZ AMSTELODAMI ANNO 1754, klok Stiftskirche Vreden DL van 0.635 mtr, (Spoel-167),

13.
Cornelis Crans, +1751DenHaag, (zoon van Jan Crans en Meinoutje Gerrits Koninck, zie nr. 11),
Geschut- en Klokgieter te Enkhuizen en Den Haag,
(SV-2022-11),

Gietmr Enkh 1734-45, (Spoel-169),
Landsgeschutgieter Den Haag 1745-51, (OWlijst; SVD-65a-43; SW-1948-214),

Zijn gietwerk:
kanonnetjes Archief Semeyns de Vries van Doesburgh 1740, (SVD-65a-43),

IN DEN JAARE 1757 IS DEZE KLOK GEGOOTEN DOOR DE DIRECTIE VAN DE WEL EDELE GEBOREN HEER EDZERT VAN SMINIA, GRIETMAN VAN HENNAARDERADEEL EN MEDE GE-COMMITTEERDE STAAT IN HET MINDERGETAL. ME FECIT CORNELIS CRANSZ ENCHUSAE ANNO 1737, klok Herv.kerk St.Gertrudis Lutkewierum van 0.94 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-170),

ME FECIT CORNELIS CRANS ENCHUSAE ANNO 1738, klokkenstoelklok begraafplaats Dijken van 0.66 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-171),

ME FECIT CORNELIS CRANS ENCHUSAE ANNO 1738, klokkenstoelklok Oldeouwer van 0.85 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-172),

DE HOOGEDELE WEGEBOOREN HEER DE KESR LIVIUS SUFFRIDUS LYCIUAMA A NYCEOLT, GRIETMAN OVER OPSTERLAND EN MEDE GEDEPUTEERDE STAATEN VAN FRIESLAND EN DE HOOGEDELE WEGEBOOREN VROUWE MEVROUW AURELIA CUIMEA VAN SCHELTINGA, ZIJN HOOG EDELE HUISVROUWE. ME FECIT CORNELIS CRANS ENCHUSAE ANNO 1739, klok Herv.kerk Boctsterzwaag Opsterland van 0.75 mtr, (Spoel-173),

DEZE KLOCK IS GEGOTEN ANNO 1742, SIJNDE DESTIJD DE HOOG WELGEBOREN HEER JONKER DUCO VAN HAREN, GRIETMAN OVER STELLINGWERF WETEINDE, EN MEDE GE-COMMITTEERDE TER ADMIRALITEIT IN FRIESLAND ETC, ETC, EN JHR JAN POPPEN ANDRAE VAN CANTER, SECRETARIS DES VOORS. GRIETENIE, MITSGADERS BROER WIGERI, SCHRIJVER VAN EEN COMPAGNIE INFANTERIE, EN JAN WIERDA, KERKVOOGDEN VAN WOLVEGA EN VAN DEUTELIUS SUBSTITUUT STELLINCK ALDAAR. ME FECIT CORNELIS CRANS ENCHUSAE ANNO 1742, torenklok Herv.kerk Wolvega, (Spoel-174),

ME FECIT CORNELIS CRANS ENCHUSA ANNO 1743, klok Crackstate Heerenveen van 0.60 mtr, (Spoel-175; SVD-65a-34),

Johan Hendrik Koning, Geelgieter te Enkh, in de kerkrekening van 1739 werd er betaald aan
Johan Hendrik Koning, geelgieter, f. 12-6,

(SVD-38-91),

Gieter te Enkh 1738, (al is niet bekend of hij in de Gieterij werkte),

Zijn gietwerk:

ME FECIT JOHAN HENDRIK KONING, ENCHUSAE Ao 1738, doophek Bovenkarspel, (Arkel-85; WF-ON-1929-151, 152),

14.

Jan Verbruggen, *4-3-1712En, +27-10-1781Woolwich-Engeland, begr London in de Holl-kerk, (zoon van Pieter Verbruggen en Maria Arends Brouwer, (x 28-5-1702)), Geschut- en Klokgieter te Enkh, later Grof-geschutgieter der Staat te Den Haag, en daarna Master Founder te Woolwich in Engeland, woonde Breedstr, Schepen Enkh 1734, 43, Comm.Kl.G.Zaken 1732, Voogd Weeshuis 1749-55, Ouderling 1752, eenmaal in Woolwich neemt hij wegens slecht geschut ontslag en legt zich toe op het schilderen van strand- en zeezichten, beeldhouwen en legt buitenplaatsen aan voor vrienden, (zie een gravure van hem in het boekje: Enchuysen Verheught over de aankomst en tegenwoordigheid van zyn Doorluchtige Hoogheid Willem Karel Henrik Friso, gedrukt door Meinert Semeyns op de Zuiderhavendijk in 1749, waarin ook twee schilderstukken van zijn hand in de Gieterij worden beschreven),
gehuwd op 12-12-1734 met

Eva van Schaak, *10-4-1714En, +17-7-1746En Wz-64, woonde Breedstr, dochter van Willem Cornelisz van Schaak en Catharina Lamberts Backer,
kinderen: 1067

1. Pieter Verbruggen, *18-3-1735En, +19-2-1786Woolwich, Advocaat te Den Haag, medewerker geschutgieterij vader, goot mede klok in 1659, vertrok met hem in 1770 naar Engeland, hij maakte 50 tekeningen over het gieten, op tentoonstelling van Archiefgebouw op Mathe-nesserlaan, in bezit van mevr. Semeyns de Vries van Doesburg, (Het Vrije Volk-29-1-1949),
2. Catharina Cornelia Verbruggen, *5-12-1736En, +17-5-1753En Wm-395,
3. Maria Verbruggen, *22-3-1739En,
4. Willem Verbruggen, *21-7-1741En,
5. Abraham Verbruggen, *26-4-1743En,
6. Petronella Verbruggen, *29-10-1745En,

(CBG-1970-249; Spoel-181; SV-2022-14, 15),

Schepenzegel Jan Verbruggen
1734.

Geschutgieter Admiraliteit Enkh 1741-55, (Spoel-177; SVD-65a-43),
Grof-geschutgieter der Staat Den Haag 1755-1770,
Master Founder Woolwich in Engeland 1770-??, (SVD-65a-51),

Zijn gietwerk: (na 1755 in samenwerking met zijn zoon Pieter Verbruggen),
klok Herv.kerk De Lier 1760, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-185),

ME FECIT JAN VERBRUGGEN, ENCUSEA 1746, met VOC-E merk als wapen, en schildje met drie vissen (wapen Enkhuizen), tweeponder kanon, (in ZZM te Enkhuizen, inv.nr. 021742; SV-2022-14, 15),

Ao 1750 HEEFT JAN VERBRUGGEN MIJN VOOR HET DORP EGMOND OP DEN HOEV DOEN GIETEN, klok Herv.kerk Egmond ad Hoef van 0.90 mtr, (Arkel-12; Monum-284; Spoel-178; SVD-65a-43),

J V B ME FECIT Ao 1753, met VOC-D merk als wapen, en schildje met drie vissen (wapen Enkhuizen), halfponder kanon, 134 pond, voor het schip s' Gravenzande later Erfprins, is gekocht in Jakarta tussen 1960 en '80 door de Belg Hans van Veen, (te Koop !), (mail),

LABOR VINCIT OMNIA. JAN VERBRUGGEN ME FECIT ANNO 1755, beurtschippersklokje Drom Enkh, (in 1973 hersteld voor dienst), (Arkel-109; Berg-25; Monum-294; Spoel-179; SVD-65a-51; WF-ON-1955-62),

MAJORA MINORIBUS CONSONANT. J. & P. VERBRUGGEN ME FUNDERUT Ao 1759, kerkklok te Heemstede van 0.77 mtr, (Arkel-I-78),

J. EN P. VERBRUGGEN ME FECERUNT HAGAE Ao 1757, klok Herv.kerk St.Martinus Voorburg van 1.17 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-182),

MAJORA MINORIBUS CONSONANT. J. EN P. VERBRUGGEN ME FECERUNT Ao 1759, klok Herv.kerk Heemstede van 0.77 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-183),

EX PULSU NOSTETUR. FUDERUNT J. EN P. VERBRUGGEN HAGAE ANNO 1759, klok RK.kerk OL.Vrouwe Hemelvaart Zwolle, (+1929), (Spoel-184),

J. EN P. VERBRUGGEN ME FUDERUNT HAGAE Ao 1763, klok St.Janskerk Haarlem van 0.57 mtr, (Spoel-186),

IK TEL ALL' DE UUREN EN ROEP HET ARBEYDDSVOLK TE WERK, VERKONDIG ROUWE EN VREUGDE EN NODIG ELK TER KERK, KERKM. JN DE HOEST, A VAN DER LELY, P SCHIM, EN A VAN DER MEER, EN GEGOOTEN DOOR J EN P VERBRUGGEN IN 'S HAGE 1764, klok Oude- of Kleinekerk Maassluis van 0.83 mtr, (+1909), (Spoel-187),

15, 16.

Johannes Christiaan Borchhardt, +3-5-1777En Wz-113, van Dantzig, Noord-Duitsland, Geschut- en Klockgieter te Groningen en Enkhuizen, werkte samen met Dirk **Steen**, welke in A'dam woonde, (Jan Steen, +6-3-1772En Wz-202, Diaken 1733-49, Ouderling 1752), gehuwd op 1-2-1733 te Groningen met

Elsabe Bruijn, +28-10-1768En Wz-113, dochter van Badouin Bruun, Luthers Predikant te Groningen, kinderen:

1. Johanna Elisabeth Borchhart, *2-7-1734Gr,
2. Baduina Maria Borchhart, *14-6-1735Gr, +11-1-1814En Wz-39,
3. Cobus Borchhart, *1-1-1737Gr,
4. Lucaa Borchhart, *9-3-1738Gr,
5. Johannes Borchhard, *24-4-1740Gr, +14-6-1777En Wz-458,
6. Joan Cristiaan Borchhart, *28-5-1742Gr, +26-4-1777En Wz-113, woonde in 't Giethuis, gehuwd op 24-3-1776 met Johanna Schrijver, uit A'dam, woonde Breedstr,
7. Christoff Bernhard Borchhart, *24-2-1744Gr, (*JanKrooshoop-mail-21-9-2014; Spoel-268; SV-2022-7; SVD-38-99*),

Gietmr Groningen 1732-55, (OWlijst),

Gietmr Enkh 1755-77, (werkte tot 1663 samen met Jan Steen), (Nav-1871-607; Spoel-189; SVD-65b-42, 44),

Zijn gietwerk: (met Steen in **Vet**),

klokje landhuis de Ennemaborgh Midwolda van 0.29 mtr, 1733, (Spoel-192),

torenklok Herv.kerk t' Zand 1733, (NieuwsBlvhNoord-16-6-1934),

vijzel (Groningen 1736), Apotheker Akerma Groningen, (NieuwsblvhN-5-11-1981),

klok St.Lebuïnustoren Deventer 1755, (+1952, + 2 anderen van hem bij restauratie), (Spoel-207),

klokkenstoelklok Spanga 1761, (+1902), (Spoel-277),

JOHANNES BORCHARDT 1732 ME FECIT, klokje Borg Verhildersum Leens van 0.26 mtr, (Spoel-190),

JOHANNES BORCHARDT *FECIT* GRONINGEN Ao 1733, klok A-toren Groningen van 0.60 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-191),

E. RENGERS, HEER VAN PANSUM ETC, ETC, H. VAN SIJSEN BORGEMEESTER IN GRONINGEN. JOHANNES BORCHARDT *FECIT* GRONINGEN 1733, klok Herv.kerk St.Jacobus Zeerijp van 0.61 mtr, (Spoel-193),

IK NODICH AL WIE VREEST DEN HEER TOT DIENST VAN CHRISTUS D'HEMELKONINGH EN SLAA EEN NAAR GELUIT WANNEER DEN MENSCH VERLAAT DEES AARTSCHE WONING. REMPT D'MEPSCHEN JONCKER EN HOVELINCK IN HUMSTERLANT, RAETSHEER IN GRONINGEN, GEDEPUTEERDE STAAT DESER PROVINTIE EN KERCKVOOGT TOT OLDENHOVE 1734. JOHANNES BORCHHARDT FECIT GRONINGEN ANNO DOMINI 1734, klok Herv.kerk Groningen van 1.214 mtr, (Spoel-194),

IK WECK DEN BORGER UYT SYN RUST, EN ROEP DE DUISTERHEEN VERDUYNEN, DIENT GOD VROEG WERKT MET NIEUWE LUST, U REKENDAG SAL HAAST VERSCHYNEN, MAAR HOORT GY MY OP ANDER TYT, 'T IS OF DAT VUYR OF WATERSNODEN, U OVERVALLEN OF DE DOODEN, U DOET GEDENKEN WAT GY ZYT, E : HOFSTEDE. ME FECIT JOHANNES BORCHHARDT GRONINGAN Ao 1739, torenklok St.Martinitoren Franeker, (in de plaats van een klok van Willem Wegewaert uit 1562, welke was hergoten in 1629 door Hans Falek, +1943, oorlogspijs), (LeeuwardCoer-13-10-1913; Spoel-195),

SOLI DEO GLORIA, L. SCHUCKING PREDIKANT, J. HUNSE KOSTER, L.SMIT, R. REMMELS, J. SEENBRINGE, J. BEUINGE, KERCKVOOGDEN. FECIT J. BORCHARDT GRONINGEN Ao 1741, kerkklok Beilen, (kleine luidklok ?), (Spoel-196),

DE HOOGWELGEBOREN HEER I. JARICH GEORGH VAN BURMANIA, GRIETMAN OVER OOST-DONGERADEEL, DE HOOG WELGEBOREN VROUW HELENA MARIA VAN GOSLINGA, SIN HUISVROUW, IDS JACOBS, BISITTER VAN OOSTDONGERADEEL EN KERCKVOOGD TE ANJUM, PETRUS HOFSTEDE, PREDIKANT TE ANJUM, TAEKE JANSKERK, VOOGD TE ANJUM, J. EIT WYTSE, SCHOOL ORGANIST TE ANJUM. BORCHARDT FECIT GRONINGEN Ao 1742, klok uit de voormalige Holdinga-burcht, bevond zich rond 1790 bij een Leeuwardense antiquair, later kerk St.Michael Anjum van 1.00 mtr, (+1943, oorlogspijs), (LeeuwNB-23-5-1933; Spoel-197),

J. BORCHHARDT FECIT GRONINGAE 1745, klokje Pelstorgasthuis Groningen van 0.25 mtr, (Spoel-198),

SOLI DEO GLORIA, DE WELEDELE GESTRENGE HEER DE HEER CORNELIUS VAN HAERSMA, SECRETARIS VAN DE PROVINTIALE REKENKAMER VAN FRIESLAND, ENDE MEDEGEKOMMITTEERDE TEN LANDSDAGE, EN DE WELGEBOREN VROUW CATHARNA IETSKIA VAN BOURITIUS, SYN WELEDELE GESTRENGE HUISVROUW, EN DE EERZAME DISCRETE SYTZE FOKKES, MEDE REGTER VAN SMALLINGERLAND, DE HEER HENDRICUS DUYFF, SECRETARIS VAN SMALLINGERLAND, EN DE EERZAME MANNEN TYEERT JANS EN CORNELIS LORDYSSSES, KERCKVOOGDEN VAN ZUIDER DRAGTEN, DE WELEDELE GESTRENGE HEER DE HEER LIVIUS VAN HAERSMA, GRIETMAN OVER SMALLINGERLAND, EN MEDE RAAD TER ADMIRALITEIT TE ROTTERDAM, EN DE WELGEBOREN VROUW VROUW AURELIA VAN HAERSMA, SYN WELEDELE GESTRENGE HUISVROUW, EN DE EERZAME DISCRETE ARP WYBES REIDING, MEDE REGTER VAN SMALLINGERLAND, DOMINUS JESA IAS HILLENTIUS, PREDICANT IN DE GRAGTEN, EN DE EERZAME MANNEN JOHANNES FABER, OUD CORNET VAN EEN REGIMENT CAVALLERIE, MICHIEEN JEANS RADINGA, KERCKVOOGDEN VAN NOORDER DRAGTEN. FUDIT J. BORCHHARDT GRONINGAE Ao 1746, klok Herv.kerk Drachten van 0.93 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-199),

SOLI DEO GLORIA, IK NOODIGE AL DIE VREEST DEN HEER TOT DIENST VAN CHRISTUS DEN HEMELKONING, EN SCHLA EEN NAAR GELUYT WANNEER DE MENSCH VERLAAT DES AARDSE WONING. WILLEM BARON VAN IN EN KNYPHUYSEN, HEER VAN NIENOORD IN DES LANDES VREDEWOLD, MEDEGEDEPUTEERDE STAAT EN CURATOR ACADEMIAE DU PROVINCIE VAN STADT EN LANDE, MEDECOLLATOR TOT RODEN, ETC, ETC. HENDRICK ALINGH SCHOLTE TOT RODEN EN RODENWOLDE, DESSELF VERWALTER TYLL KRYTHE, JACOBUS VAN DER SCHEER, PREDICANT, ELLE HARM ECH VAN LYVERDEN, EN DEOTATUS PEETERS, IN DER TYD KERCKVOOGDEN, JAN JANSSENS, EN FLORES AUKEMA VAN LVOTINGWOLDE, ALS HYZ TOE VAN DE ACHT KLUFTE TOT RODEN ZYNDE GECOMMITEERT GEWEEST, GEERT KRYTHE, HENDRICK GEERTS, ALS VOERLUEDEN VAN DE KLOK, J. BORCHARDT FUDIT GRONINGAE Ao 1746, klok Herv.kerk Roden van 1.175 mtr, (ED-571; Spoel-200),

SOLI DEO GLORIA, AILKO DOEDENS, PASTOR, LUCAS SCHMAAL EN WILLEM POPPES, KERCKVOOGDEN. FUDIT J. BORCHHARDT GRONINGAE 1749, klok Herv.kerk Blijham, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-201),

JOSEPH TRIP, COLLATOR. FUDIT J. BORCHARDT GRONINGAE 1749, klok Dorkwerd, (+1829), (Spoel-202),

SOLI DEO GLORIA, 1748 OP GRASMAANTS TIENDE DAG, VERLOOR IK MIN GELUIT, DOEN MEN BEDRIVEN SAG, VREUGD OP ORANGIENS SPRUIT, SCHOON VERGOTEN SIET MEN MI, UIT BORCHARDTS KLOCKGIETERI, met de wapens en namen van; AUGUSTINUS LIKLAMA À NIEHOLT, KERKVOOGDEN INN JORWERT, MARTINUS LAUERMAN, PREDIKANT, PIETER HEERKES AARSEN. FUDIT J. BORCHARDT GRONINGAE 1749, kerkklok Jorwerd van 1.05 mtr, (de klok was kapot geluid na de geboorte van Prins Willem V op 8-3-1748. De toren was in 1951 tijdens restauratie in elkaar gestort, hersteld in 1955 met onbeschadigde klokken, (FriesCoer-26-5-1954; LeeuwarCoer-8-7-1925; 4-5-1955; 26-5-1955; Spoel-203),

SOLI DEO GLORIA, DEN WELEDEL GESTRENGEN HEER, DEN HEER LIVIUS VAN HAERSMA, GRIETMAN OVER SMALLINGERLAND, ALSMEDE EEN VAN DE GEDEPUTEERDE STATEN VAN FRIESLAND, EN DE WELGEBOREN VROUWE AURELIA VAN HAERSMA, ZIJN WELEDEL GESTRENGE HUISVROUW, DE EERZAMEN DISCRETE JACOB TJAERDS, ONTVANGER EN DORPSREGTER, EN DE EERZAMEN DISCRETE JAN GAUWES, HUISMAN, BEIDE ADMINISTREERENDE KERKVOOGDEN VAN KORTEHEMMEN, DEN WELEERWAARDEN GELEERDEN HEER GERARDUS BOSSCHA, VERBI DIVINI MINISTER VAN BOORNBERGUM EN KORTEHEMMEN, EN ANNA DORHOUT ZEW, HUISVROUW. FUDIT J. BORCHARDT GRONINGAE Ao 1750, klokkenstoelklok Herv.kerk Kortehemmen van 0.90 mtr, (Spoel-204),

FUDIT J BORCHHARDT GRONINGAE 1752, torenklok Herv.kerk Eenrum van 0.44 mtr, (Spoel-205),

SOLI DEO GLORIA, P.W. BARON VAN SYTCAMA, HEER VAN BELLINGWEDDE, ETC, PRIVATIVE UNICUS COLLATOR OVER WESER NIELAND ETC, E J AM BARONESSE VAN HUMALDA ETC, G.T. BARONESSE VAN BURMANIA ETC, DESSELS BYDE OVERLEDENE GEMALINNEN 1753, VIVA UT VIVAS. FUDIT I. BORCHARDT GRONINGAE 1753, met een drital wapens met twee eenhoorns als schildragers, klok Herv.kerk Westernieland, (+1943, oorlogspijs), (NieuwsblvhH-19-3-1932; Spoel-206),

SOLI DEO GLORIA, IK WECK DIE LEVEN OM TE MERKEN OP HUN STERVEN, IK ROEPE AAN IEDER OM INTIJDEN TE LEREN DERVEN, AL WAT HEM NU NOG OOIET HET LEVEN KAN DOEN ERVEN, DAT IS IN JESUS DIE SOO WILT NIET LANGER ZWERVEN, JOH. BRIL, PASTOR. ALS KERKVOOGDEN WAREN A.J. TERBORGH, RAADSHEER IN GRONINGEN, EN DE GEZWOREN L. ELLENS, IS DEZE KLOK TOT DIENST VAN MIDDELBERT GEGOTEN DOOR J. BORCHHARDT IN GRONINGEN Ao 1755, klok Herv.kerk Middelbert van 0.98 mtr, (+1947), (Spoel-208),

SOLI DEO GLORIA, ONDER HET GESAG VAN DE HOOG EDELE WELGEBORENE HEER LUKUS SUFFRIDUS LYKLAMA A NIEHOLT, GRIETMAN OVER OPSTERLAND, &&&&, BEN IK VERGOTEN TOT ENCHUSEN BINNEN DE POORTEN, EN DE EERWAARDE DOM. Y. GAIMS RICOLAIDUS V.D.N., TOT LIPPENHUIS, EN CUM ANNEXIS, EN DE EERSAME JURRYT SYTSES, EN LEEN TJEERDTS, BEIDE HUISMANS EN KERKVOOGDEN TOT TERWISPEL, MITSGADERS BRINKT TEDDES, DORPREITER EN ONTVANGER, ALDAAR DIT IS TOT NARIGT VAN IEDER WAAR ANNO 1755, T. HAANSTRA, FISKAAL VAN OPSTERLAND, (ingegrift): Mr. T.R. EN H.W. H.I.S. **STEEN** & BORCHHARDT FUDECIT ENCHUSAE 1755, klok Herv.kerk Terwispel van 1.10 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-269),

SOLI DEO GLORIA, OP PREEKTYD YDER EEN TE TREKKEN, NA GODS HUIS YDER OP TE WEKKEN, TER TYD VAN BRAND OF WATERSNOOD, EN LAND EN ARBEIDSMAN OM BROOD EN 'T ZES DAAGS WERKEN AAN TE ZETTEN, EN SCHOFT EN RUSTTYD NA DE WETTEN VAN 'T OUD GEBRUIK TE HOUDEN VRY, EN STEMGEREGTIGDE OP EEN RY TER STEMMING IN DE KERK TE LOKKEN, DOOR KLIPPING NEFFENS ANDRE KLOKKEN EN ONDER 'T GAAN VAN GANSCHEN DROMMEN, NA 'T GRAF VOL STANK WEL HARD TE BROMMEN IS MYN POST WANN

DANN MYN KLANK WAS DOOT, DOOR SCHEURING MEN MY WEDER OM GOOT, YNTO NAUTA, PREDIKANT TE BURUM, GERRYT HENDRIKS, EN DANIEL KIESTRA, KERKVOOGDEN VAN BURUM. **STEEN** & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1756, klok Herv.kerk Burum van 0.89 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-270),

SOLI DEO GLORIA. **STEEN** & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1756, klok Herv.kerk Sijbrandahuis van 0.71 mtr, (Spoel-271),

STEEN EN BORCHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1756, kopervijzel Waagmuseum Enkh, (SW-1948-214),

SOLI DEO GLORIA, **STEEN** ET BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1756, kerkklok Sibrandahuis, (LeeuwardCoer-16-12-1933),

STEEN & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1757, kanon voor VOC-E, (Rijksmuseum; SV-2022-7),

SOLI DEI GLORIA, EX AUTORITATE PRACTORIS SCHOTERLANDIAE MENNO COEHOORN VAN SCHELTINGAE ILLUSTR. FRIS. ORD. DEPUTATUS REFECTUS SUM ANNO 1758, (wat wil zeggen dat op het gezag van de Schoterlandse Grietman de oude klok is hersteld), **STEEN** & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1758, met Grietmans wapen; twee rozetten, klok Herv.kerk Oudeschoot van 0.89 mtr, (ook onder Steven Borchhart, zie nr. 17), (HeerenveenscheKoerier-25-7-1952, Spoel-272),

SOLI DEO GLORIA, DIE STAT NYMEGEN. **STEEN** & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1759, klok Herv.kerk Hees Nijmegen van 0.56 of 0.74 mtr, (+1943, oorlogspijs), (LeeuwardCoer-16-12-1933; Nav-1888-400; Spoel-273),

IK NODIG AL DIE VREEST DEN HEER TOT CHRISTUS DIENST DEN HEMELKONING, EN SLA EEN NAER GELUYT WANNEER DE MENSXH VERLAAT DESE AADSCHEN WONING. TJEERD JANNES, SYTSE WOLTERS, KERKVOOGDEN IN DE KOTEN, JOHANNES HABNA, PREDICANT IN KOTEN, EN TWYSEL AULUS VAN HARSMA, GRIETMAN OVER AGT CASPELLEN. **STEEN** & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1759, klok Herv.kerk Kootsterille van 1.18 mtr, (LeeuwardCoer-16-12-1933; Spoel-274),

SOLI DEO GLORIA. J. BORCHHARDT FUDIT ENCHUSAE 1759, klok Herv.kerk Eestrum van 0.75 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-209),

IURE ET TENPORE, DE PROVINCIE STADT EN LANDE, DOOR BESORGINGE VAN DE HEEREN RAADSHEER J VAN HOORN, EN WILLEM ALBERDA, GEDEPUTEERDE STAATEN. FUDIT J. BORCHHARDT ENCHUSAE 1760, klok Herv.kerk Westerlee van 0.85 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-210),

SOLI DEO GLORIA, **STEEN** & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE 1761, waaronder staat; KOMT ANDYKS BURGERS WILT U TEMPELWAARTS BEGEVEN, DE HEER GEBIEDT ALDAAR DEN ZEGEN EN HET LEVEN, DESE TOOREN IS IN HET JAAR 1761 DOOR DE BURGERY GEBOUWT, torenklok Buurtjeskerk Andijk van 0.75 mtr, (+), (Arkel-85; Spoel-275; WF-ON-1931-91),

IK NODIG AL DIE VREEST DEN HEER TOT CHRISTUS DIENST DEN HEMELKONING, EN SLA EEN NAER GELUYT WANNEER DE MENSXH VERLAAT DESE AADSCHEN WONING. AIN GOSSEN, EN KLAAS PIETTERS, KERKVOOGDEN TOT GIEKERK. **STEEN** & BORCHHARDT 1761, klok Herv.kerk Schalsum van 0.86 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-276),

SOLI DEO GLORIA, JA 'T IS ONS WERK, T GEROEP TER KERK, MAAR OOK VAN NOOD, EN S MENSCHEN DOOD. ONDER DEN DIENST VAN DO. WILH. SLUITER, EN HET KERKMEESTERSCHAP VAN JAN PLAT EN HENDRIK TROOST 1762. **STEEN** & BORCHHARDT FUDUNT ENCHUSAE Ao 1762, klok Herv.kerk Rouveen van 1.10 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-278),

J. BORCHHARDT FUDIT ENCHUSAE ANNO 1763, koperen predikstoellezenaar Lutherse kerk Enkhuizen, (Arkel-106; Bloys-III-30; SW-1948-214),

IK NODIG OM TER GODS DIENST GAAN, IK KONDIG 'T WERK EN RUSTTIJT AAN, EN GEEF VAN VREUGD OOK TEKEN, 'T VERSTERVEN EN BEGRAVINGSTOND, IK AAN DE LEVENDE VERKOND, GEEFT ACHT DAN OP MIJN SPREKEN. GEGOTEN ANNO 1763 ALS H. ALSTORPHIUS, R. EBELS, A. TONKENS, JR. J.C. BARON VAN DER BORCH, BURGEMEESTERS WAREN DER STAD APPINGENDAM, H. IDEMA, SECRETARIUS, J. ARTOPEUS, I.W. VAN LEHR, KERKVOOGDEN WAREN. J. BORCHHARDT FUDIT ENCHUSAE 1763, uurslagklok Nicolaïkerk Appingendam van 0.97 mtr, (+1943, oorlogspijs), (H.vdWeel-Klokkenspel-18; Spoel-211),

SOLI DEO GLORIA, DE HOOG EDEL GEBOREN HEER MENNO COEHOORN VAN SCHELTINGA, GRIETMAN OVER SCHOTERLAND, MEESTER KNAEP VAN DE HOUT VESTERIE VAN DE PROVINTIE VAN FRIESLAND, & DE HOOGED GEBOREN VROUWE MARTHA KINNEMA VAN SCHELTINGA, BARTELT ROELS, KERKVOOGD, JOCHEM JANS, KERKVOOGD. J. BORCHHARDT FUDIT ENCHUSAE 1763, klokkenstoelklok Oudehorne van 0.805 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-212),

BLIXEM ONTSTAK HUYS EN TOOREN, IK VERSMOLT MAAR LAAT MIJN TOON, WEER IN VREUGD EN DROEFNIS HOOREN, EN DAAG IEDER TOT GODS TROON. GEGOOTEN DOOR J. BORCHHARD TOT ENCHUYSEN VOORT CARSPERL DIEVERDEN 1764, klok Herv.kerk Diever van 0.74 mtr, (blikseminslag toren op 27-8-1764), (ED-571; Spoel-213),

MYN KOP' HOE HARD' WIERT DOOR GERETEN, VANT HEMELVUUR'MYN HAKKER WIERT, GEHEEL VERSMOLTEN NEER GESMETEN, NU HEEFT DES KONSTNAARS HAND BESTIERT, DAT WY HERSTELT TE ZAAMEN LUYDEN, OM DE MENSCHEN DE RECHTEN TYT, VAN GRAF EN GODSDIENST AAN TE DUYDEN, OPDAT ZE DAARTOE ZIJN BEREYT. J. BORCHHARD ENCHUYSEN VOORT CARSPERL DIEVERDEN 1764, klok Herv.kerk Diever van 0.849 mtr, (blikseminslag toren op 27-8-1764), (ED-571; Spoel-230),

STAD GRONINGEN 1764. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1764, klok Martinikerk Groningen van 0.94 mtr, (Ruim-straats-klokje, om poorters te duiden dat zij van de straat moesten), (Spoel-214),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1764, klok Wildervank van 0.86 mtr, (+?), (Spoel-216),

J. BORCHHARD I ENCUSEAE 1765, kanon met VOC-E wapen, (Rijksmuseum),

DE HEER LIVIUS VAN HAERSMA, GRIETMAN OVER SMALLINGERLAND, EN MEEDE GEDEPUTEERDE STAAT VAN VRIESLAND, EN MEVROUW JOHANNA MARIA VAN WIJCKEL, ZIJN ED HUISVROUW, LOWYS CORNELIS, BAUCKE ULBES, KERKVOOGDEN VAN DE NOORDER DRAGTEN. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1765, klokkenstoelklok Noorderbegraafpl Drachten van 0.89 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-215),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1765, klok Ger.kerk Heerhugowaard van 0.45 mtr, (Spoel-218),

DIRK KLASSEN, ADMINISTRERENDE KERKVOOGD, MET ZIJN ADJUNKT JELLE GERRITS ORSMA, KERKVOOGDEN TE MINNERTSGA. DE HOOG ED GEBOREN HEER RUTGER VAN HAARSOLTS, GRIETMAN OVER BARRADEEL, EN MEEDE GEDEPUTEERDE STAAT VAN FRIESLAND. J. BORCHHARD ENCHUSAE ANNO 1765, klok Herv.kerk St.Martinus Minnertsga van 1.10 mtr, (van Ciprianus Crans uit 1733, in 1765 door Borchhart hergoten), (LeeuwNB-14-12-1937; Spoel-103, 219),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1765, carillionklok No. 11 in Zuiderkerk Enkhuizen van 0.71 mtr, (+1936, verwijderd bij restauratie), (Arkel-90; Berg-65; Bloys-III-98; Spoel-217; WF-ON-1955-43),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1765, carillionklok No. 19 in Zuiderkerk Enkhuizen van 0.38 mtr, (+1936, verwijderd bij restauratie), (Arkel-90; Berg-65; Bloys-III-98; Spoel-220; WF-ON-1955-43),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1766, carillionklok No. 22 in Zuiderkerk Enkhuizen van 0.45 mtr, (in 1936 verwijderd bij restauratie), sinds 1938 in gebruik in de toren van de Geref. kerk in Pietersburg in Zuid-Afrika, dankzij Bloemendaal, (Arkel-90; Berg-65; Bloys-III-98; Spoel-221; SV-1994-39; WF-ON-1955-43),

Mr. PIERIUS BINKES, HOOFTCOMMIS, EN KLAAS LIEWES, DESE ALS KERKVOOGD IN DEN JARE 1767. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1767, klok Herv.kerk Ferwoude van 0.96 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-222),

DESE KLOK GEGOTEN VOOR DEN DORPE OLDENBORNE IN DEN JARE 1767 DOOR J. BORCHHARD TE ENCHUYSEN, klok Herv.kerk St.Bonifacius Oldeborne van 1.10 mtr, (+1943, oorlogspijs), (LeeuwNB-28-4-1932; Spoel-223),

SPQS. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1767, klokkenstoelklok St.Martinikerk Sneek van 1.69 mtr, 3273 kg, (+1943, oorlogspijs), (LeeuwCoer-11-7-1918; Spoel-224; SVD-65a-34),

JOHANNES BORCHHARDT FUDIT ENCHUSAE ANNO 1767, predikstoellezenaar Lutherse kerk te Monnikendam, (Arkel-II-64),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1768, torenklok gemeenehuis of Herv.kerk Assen, (+1884?, of 1910), (ED-571; Spoel-225),

MANNE JANS, EN BENNYS GORBEN. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1768, klok Herv.kerk H.Maagd Oenkerk van 1.10 mtr, (Spoel-226),

DE WELED. GESTRENGE HEER LIVIUS SUFFRIDUS LYCKLAMA A NYEHOLT, GRIETMAN OVER OPSTERLAND, MEDE GEDEPUTEERDE STAAT VAN FRIESLAND, MEDE CURATOR VAN 'S LANDS ACADEMIE TOT FRANEQUER, ABRAHAM BRUINING, BEDIENAAR DES H. EVANGELIUMS, TEYJE OEGES, ANDERS HERES, KERKVOOGDEN TE WIJNJETERP. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1768, klokkenstoelklok Wijnjewoude van 0.99 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-227, 261),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1769, klokje RK.Bejaardentehuis St.Petrus Berkel Rodenrijs van 0.47 mtr, (verborgen in oorlog en hangt bij hoofdingang), (Spoel-228),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1769, klok Herv.kerk Kollumerzwaag van 0.50 mtr, (NRC-24-2-1921; Spoel-229),

ELBURG Ao 1770. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1770, klok Herv.kerk St.Nicolaas Elburg van 1.00 mtr, (Spoel-231),

26 klokken carillion Sneek 1770, (discutabele klank). Het oude Carillion in Sneek, gegoten door Johan Borchhard, werd te koop aangeboden aan de meest biedende schroothandelaar, maar er zijn er een paar in het Sneker Scheepvaartmuseum, en 1 in het Stadhuis Sneek van 0.44 mtr, en 1 in Nieuwe Haven, voorheen in Nieuw Frittemahof Sneek van 0.44 mtr, (+1943), en 1 in Sportpark Sneek, en 1 in kerk Helmond van 0.65 mtr, (+1943), en 1 in Herv.kerk Emst van 0.60 mtr, (+1943), en 1 in St.Anthony Gasthuis Leeuwarden van 0.59 mtr, (+1943), en 1 in Joure, en 2 bij particulier(en) Heerenveen, en 1 in Zuiderzeemuseum Enkhuizen van 0.28 mtr, (Lehr-328; NieuwsblFriesl-12-5-1948; Peperhuis-1980-nr.1-5; Spoel-232-258; SV-2022-80; SW-1948-214),

J. BORCHARDT FUDIT ENCHUSAE 1772, klokje Zuiderzeemuseum Enkhuizen van 0.37 mtr, (gevonden op bodem Engels Kanaal bij Berry Haed, Torbay, door duikers Jahn Farr en Martin Tucker in zomer 1965), (Peperhuis-1966-nr.4-124, 125; 1967-nr.7-193-195; 1980-nr.1-5; Spoel-259),

D'HEER GRIETMAN JONKER SUIK GERROLT JOEKEMA VAN BURMANIA RINGERS, HEER VAN OOSTERBROEK EN CAMMONGABURG, LOU TJEERDS, EN TEEDE PYTERS, KERKVOOGDEN EN HUUSLUIDEN TOT JUTRYP. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1772, klok Herv.kerk Jutriyp van 0.95 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-260),

LIVIUS SEVRIDUS LICKLAMA A NYHOLD, GRIETMAN OVER OPSTERLAND, MEDE GEDEPU-TEERDE STAAT VAN FRIESLAND, &&, JOH. CONR. APPELIUS, F. PREDICANT, TJIBBE BONNES EN FRANKE JELKES, ALS KERKVOOGDEN TE WIJNJETERP. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1772, klokkenstoelklok Wijnjewoude van 0.96 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-227, 261),

GEGOTEN IN HET JAAR 1773, TOEN DOCTER HINDRIK RUDOLF HOETH, EN DE ERENVESTE KOOPMAN HINDRIK POST, KERKVOOGDEN, EN DOCTER DERK MESTINGH, ELIGEERDE TE WINSCHOTEN WAREN. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE Ao 1773. SINTE – FIET [waartussen afbeelding St.Vitus], klok Herv.kerk Winschoten van 1.40, (mail-T.Juk-16-10-2022; Spoel-262),

J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1775, klok Herv.kerk Nieuwolda van 0.82 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-263),

J. BORCHHARD ME FUDIT ENCHUSAE Ao 1776, klok Herv.kerk Oudehaske van 0.70 mtr, (Spoel-264),

J. NOYON, P. NISLOOT, BOUMEESTERS. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE 1776, klok Waterpoort Sneek van 0.495 mtr, (+1943, oorlogspijs), (Spoel-265),

NUIS Ao 1777. J. BORCHHARD FUDIT ENCHUSAE, klok Herv.kerk Nuis van 0.59 mtr, (Spoel-266),

17.

Steven Borchardt, Klokkengieter te Enkh, (zoon van Johannes Borchhardt ?),

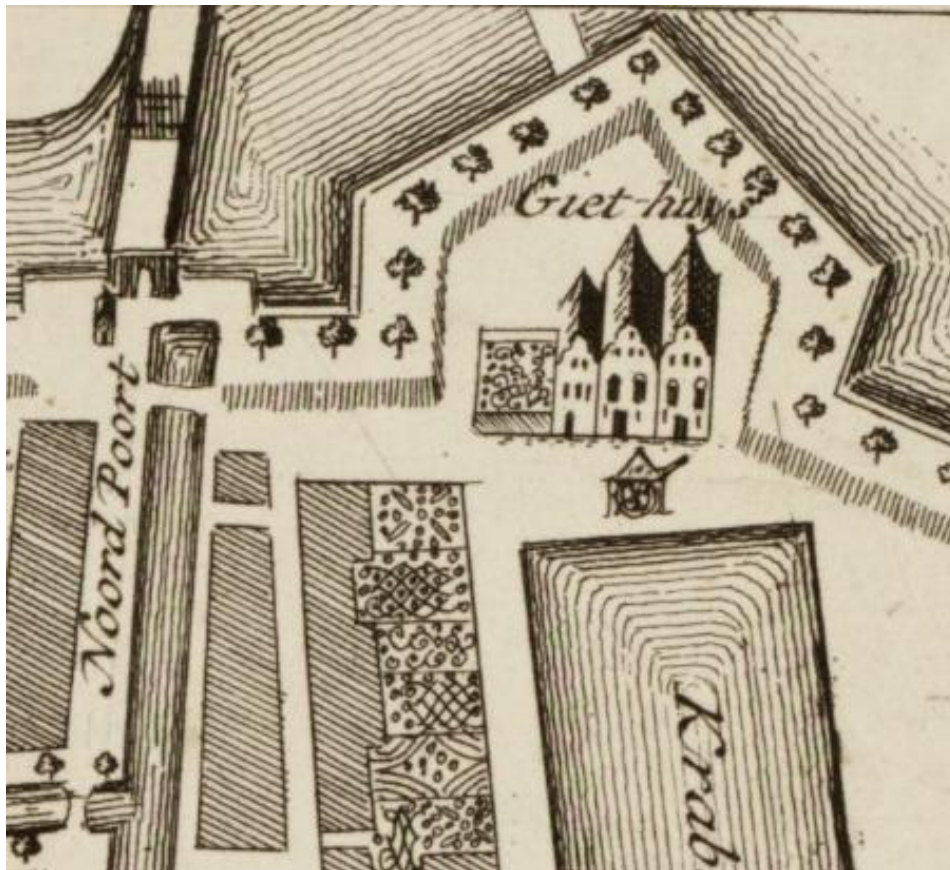
Klokgieter Enkh 1756-72, (www.andrelehr),

Zijn herstelwerk:

SOLI DEO GLORIA, STEVEN BORCHHARDT FUDIT ENCHUSAE 1758, EX AUTORITATE PRACTORIS SCHOTERLANDIAE MENNO COEHOORN VAN SCHELTINGA ILLUSTR. FRIS. ORD. DEPUTATUS REFECTUS SUM ANNO 1758, (wat wil zeggen dat op het gezag van de Schoterlandse Grietman de oude klok is hersteld), met Grietmans wapen; twee rozetten, klok Herv.kerk Oudeschoot van 0.89 mtr, (HeerenveenscheKoerier-25-7-1952), (zie ook Spoel-227, 261, 270, 272),

Na 1777 is het onbekend wie de Gieterij voortzette, welke in 1783 al enige jaren leeg stond, en in 1828 gesloopt werd. Het gieten in Enkhuizen was over en uit. Als we ze niet meer dagelijks horen klepelen en klingelen, of ding-dongen, zouden we het gemakkelijk vergeten.

ME FECIT DAAR GESEIT,
VA SWAERE ARENBEYT.
NI NOCH LUYT DI DOODT,
OP OUT BRONS HI GOOT.

Giethuis in Bastion De Beer van de Vest te Enkhuizen, kaart van Leth.

BRONNEN:

www.andrelehr.nl/gieters/B.htm,

<http://kranten.kb.nl/index/index/state/load>,

www.thijspostma.nl: Patriciërs van Enkhuizen,

Enchuysen Verheugt over de aankomst en tegenwoordigheid van zyn Doorluchtige Hoogheid Willem Karel Henrik Friso, gedrukt door Meinert Semejns op de Zuiderhavendijk in 1749.

Klokken en Klokkgieters, bijdragen tot de Kampanologie, door de Historische Commissie van de Nederlandse Klokken-Vereniging, 1963.

Voorlopige lijst der Nederlandsche monumenten van Geschiedenis en Kunst, Drente, Friesland, Gelderland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Overijssel, Utrecht, Zeeland, Zuid-Holland.

De Nederlandsche monumenten van Geschiedenis en kunst, verschillende delen.

De Zilveren Vrienden, AF. Kamp, Vrienden v.h. Z.Z.M., 1972.

- Aant = Douwe Brouwer: Enkhuizen, Aantekeningen uit het verleden, 3 delen, 1946/49.
 Arkel = G. van Arkel en A.W. Weissman: Noord-Hollandsche Oudheden, deel 1, 1891.
 Berg = Herma M. van den Berg: De Ned. Monumenten van Gesch. en Kunst, deel 8, 1955.
 Bloys = P.C. Bloys van Treslong Prins en J. Belonje: Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden in en uit de Kerken der Provincie Noord-Holland, 5 delen, 1927.
 Br-Gom = Douwe Brouwer: Beschrijving van de St.Gomarus- of Westerkerk en de St.Pancras- of Zuiderkerk te Enkhuizen, 1949.
 Br-Pan = Douwe Brouwer: Beschrijving van de St.Pancras- of Zuiderkerk te Enkh, 1921.
 Br-Gids = Douwe Brouwer: Gids voor Enkhuizen, 1932.
 Brandt = Geeraerd Brandt: Historie der zeer Vermaerde Zee- ende Koopstad Enkhuizen, 1666.
 CBG = Centraal Bureau voor Genealogie, jaarboeken.
 Centen = Sebastiaan Centen: Vervolg op Historie van Enkhuizen, 1747.
 ED = Encyclopedie Drente,
 Kamp = CN. Fehrmann: De Kamper Klokgieters, hun naaste verwanten en leelingen, 1967.
 Lehr = André Lehr: Van Paardebel tot Speelklok, de geschiedenis van de klokgieterkunst in de Lage Landen, 1971.
 Monum = Monumenten in Nederland-Noord-Holland, R.Stenvert, C.Kolman, S. van Ginkel-Meester, en E.Stades-Vischer, Rijksdienst Monumentenzorg.

- Nav = Navorscher; jaarboeken.
 NL = Ned. Leeuw, jaarboeken.
 OWlijst = Geschutgieterslijst, (opgesteld door Afd.Oude Wapens van het Legermuseum te Leiden 1965), (Bib-Scheepvaartmuseum A'dam),
 Pest = A.G. Zwart-Kramer en P.A.M. Zwart: Van Pest tot Pokken, 1993.
 Spoel = S. Spoelstra, JWC. Besemer, André Lehr: Voorlopige inventaris van de werkstukken van de Enkhuizer Klockgieters, 1981 Nationaal Beiaardmuseum, Asten (waarbij hij bij elk werkstuk weer zijn BRON opgeeft, welke ik hier niet herhaal).
 SV = Steevast, jaarboeken Ver. Oud Enkhuizen.
 SVD = Semeyns de Vries van Doesburgh; boeken uit familiearchief in NH-Archief Haarlem.
 SW = Speelwagen; jaarboeken.
 VOC-schip Amsterdam = Hans H. van rooij en Jerzy Gawronski, 1989.
 WF-ON = Wesfrieslands Oud en Nieuw, jaarboeken.

--

Gietwerk van Schipper Michiel Hendriksen in 1648 in Arkel, blz 106.

Tekening van Jan Verbruggen, in Enkhuizen Verheugt, 1748.

Halfponder kanon van Jan Verbruggen voor de VOC kamer Delft, uit 1753.

Tekening Pieter Verbruggen over het Klokgieten, afb 28 in Paardebel tot Speelklok, André Lehr.

Tekening Pieter Verbruggen over Geschutgieten, blz 76 van Klokken en Klokkengieters, Comm.Ned.Klokkenspel-Ver, 1963.

Pieter Verbruggen, 1Royal Brass Foundry, 1778. Zijn vader staat hier achter zijn uitvinding om kanonnen met een draaibank uit te boren.

Gietwerk van Jan Borchhardt in 1763, in Arkel, blz 106.

Klokgieter, van internet.

Graven van Hendrik Nieman en Hendrik Wegewaert de Jongere.

Hier leyt begraven Meester Hendrick Nieman, in sijn leven Geschutgieter deser stede, sterft 16 may Ao 1621, en begraven den 23 dito. Hier is begraven IJde Maes, de huesvrouw van Mr. Hendrick Nieman, is gerust in den Herren den 30 augustus Anno 1619. Zz-304, (Bloys-III-104; Br-Gom-70; Br-Pan-15).

Hendrick Weegewaert, Geschutgieter deeser steede Enchuisen, in den Heere gerust den 3 october Anno 1624. Annetien Hendrickx, huisvrouw van Mr. Hendrick Weegewaert, in den Heere gerust den 15 januarij 1660. Wm-421, (Bloys-III-60).

BIJLAGE: STAMBOOM WEGEWAERT:

Kiliaen Wegewaert, Schilder te München-DL,

gehuwd met

Engele Westerhues, dochter van Klok-gieter Wolter Westerhues te München,

kinderen:

1. dochter, gehuwd met Thonis Wilkes, uit Lingen-DL,

kinderen:

1. Coenraet Antonius Wilkes, Geschut- en Klockgieter Landsgeschutgieterij Den Haag tot 1616, (waarvan nog 2 kanonnen te Soerakarta uit 1599), (volgens SV-2022-11 was hij betrokken bij de opzet en eerst productie van het Giethuis in Enkhuizen), gehuwd met nicht Engele Wegewaert, dochter van Willem Wegewaert de Oudere en Ide .., zie nr. 2, kinderen:

1. Engele Wilkes, gehuwd met Willem Wegewaert, zie hieronder nr. 3-4, weduwnaar van Grietje Everts van Goor,

2. Kiliaen Wilkes, gehuwd met Wolbrecht van Hengholt,

kinderen:

1. Anthony **Wilkes**, *19-2-1598Deventer, +12-11-1663En Wm-345, Geschut- en Klockgieter Landsgeschutgieterij Den Haag tot 1652, te Enkhuizen 1653-1663, gehuwd op 20-9-1653 te Deventer met Wolterken **Wegewaert**, +30-4-1685En Wm-421, dochter van Hendrik Wegewaert de Jonge en Anneke Liggers, zie nr. 3-3,

kinderen:

1. Maritje Wilkes, *23-6-1654En, +30-9-1675En Wm-121, woonde in het Giethuis, gehuwd op 10-7-1674 met Dirk Tjallis Scharlaken, *2-11-1645En, +30-12-1697En Wm-122, Comm.Kl.Zaken 1671, woonde Breedstr, hij huwde opnieuw in 1684 met IJtjen Cornelisdr Dubbelde Vos,

2. Kilianus Wilkes, +22-3-1700En Wm-345, woonde Giethuis, gehuwd op 20-2-1678 met Aefjen Wijbrands Semeyns, *17-9-1634En, +7-4-1710En Wm-237, woonde Grote Kerkstr, dochter van Wijbrands Simonsz Sijbels alias Semeyns en Aafje Volkers,

3. Anna Wilkes, +7-10-1701En Wz-433, gehuwd met Lourens Lucasz **Brinckhuysen**, +31-5-1683En Wz-433, Geschut- en Klockgieter te Enkh 1670-1683, zie nr. 10, woonden Oude Westerstr bij Kerkstr.

kinderen:

1. Lucas Lourensz Brinckhuijsen, *2-9-1674En, Predikant in de Kuinder,

2. Marijtje Brinkhuizen, +21-4-1721En Wm-345, gehuwd met Jan Willemsz Wagenaar, Zilversmid,

4. Henrietta Wilkes, *9-1-1656En, gehuwd op 29-8-1677 te Grootebroek met Willem Calff, uit Bommel, Luitenant Comp.Grenadiers, Ontv.Verp. Bommelerw, Rentmr Abdij Marienwaard, Provisor OudeWeeshuis Zaltbommel 1688,

kinderen: 4 stuks,

5. Geertruijd Wilkes, *17-9-1658En,

6. Johannes Wilkes, *30-4-1660En, (get; Anna Wilkes),

-. kind, van Antony Wilkes, +12-3-1663En Wm-421.

2. Jan **Wilkes van Lingen**, *19-2-1598Dt, +22-2-1649En Wn-277, Vijzelgieter te Enkhuizen 1624- 1630, gehuwd op 27-9-1637 te Enkhuizen met Aafjen Gerrits Groes, *11-8-1619En, +26-7-1679En Zz-231, dochter van Gerrit Sijbrandsz Groes en Aaf Jans inde Engel, (x 15-3-1615),

3. Willem Wilkes, +9-9-1652En Wm-345,

3. Willem Wilkes, gehuwd met Enneke Hermans,

kinderen:

1. Tonnies Wilkes,

2. Willem Wegewaert de Oudere, +1602Dt, uit Münster, Klockgieter te Deventer ca 1544, gehuwd I met Ide ..,

kinderen:

1. Willemkje Wegewaert, gehuwd op 12-11-1571 te Deventer met Herman Jansz Maes, Bakker te Deventer,

kinderen:

1. Ide Maes, +30-8-1619En Zz-304, gehuwd met Hendrik **Nieman**, +12-5-1621En Zz-

- 304, Geschut- en Klokgieter te Enkhuizen 1614-1621, zie nr. 1,
2. Trijne Wegewaert, +19-9-1623Dt, neemt gieten over van vader, gehuwd met .. Coster, kinderen:
 1. Gerrit Coster, Geschut- en Klokgieter te Amsterdam, gehuwd met Heiltje Sweers, kinderen:
 1. Assuerus Coster, *ca 1604Dt, +17-9-1661Ad, Geschut- en Klokgieter te Amsterdam 1625, gehuwd met N.N., (klok kerk Oudkarspel 1638, WF-ON-1937-213), kinderen:
 1. Gerard Coster, Geschutgieter op Baangracht te Amsterdam,
 2. Assuerus Coster, Geschutgieter te Kopenhagen,
- gehuwd II met Mense Haitiseren, dochter van de Zutphense Gieter Zegewin Haitiseren, kinderen:
3. Engele Wegewaert, gehuwd met neef Coenraet Anthonisz Wilkes, zie nr. 1-1, Geschut- en Klokgieter Landsgeschutgieterij Den Haag,
 4. Ideke wegewaert, ongehuwd ?,
 5. Geertruijd Wegewaert, +voor 1613, gehuwd op 3-12-1605 met Arent Jansz van der Putt, +8-3-1625Ad, uit Utrecht, Geschut- en Klokgieter te Rotterdam 1613, en Stadsgieter Amsterdam 1624, hij huwde opnieuw in 1613 te Deventer met Gertien Swers, dochter van Schwer Hendrikckse,
3. Wolter Wegewaert, +ca 1592Gr, uit Münster-DL, Busgieter te Deventer bij zijn broer tot 1589, waarna te Groningen, gehuwd I met Aeletgen Berntdr, gehuwd II met Roloff Boestinck, kinderen:
 1. Hendrik Wegewaert de Oudere, +1622Kp, Geschut- en Klokgieter te Kampen 1596-1602, (waarvan nog ca 55 klokken bekend), gehuwd met Geesken Lochems, +5-9-1634Kp, welke de Gieterij voortzet tot zoon Kilian oud genoeg is, kinderen:
 1. Kiliaen Wegewaert, +4-12-1640Kp, Geschut- en Klokgieter te Kampen, gehuwd I op 3-12-1626 te Kampen met Mechteltje Hoff, +11-9-1636Kp, kinderen:
 1. Hilletjen Wegewaert, +18-9-1650Kp, gehuwd II op 7-12-1638 te Kampen met Geertruid Mentinx, kinderen:
 2. Henrick Wegewaert, jong overleden.
 3. Mechteltjen Wegewaert, gehuwd met Wolter Gerritsz Pott, Geschut- en Klokgieter te Kampen, was in 1654 eigenaar geworden, verkoopt deze in 1657 opnieuw aan Anthony Wilkes, en die haalt er alles uit wat hij gebruiken kan en er werd nooit meer gegoten,
 2. Femmetje Wegewaert, gehuwd met Caspar van Breda,
 3. Roloffken Wegewaert, gehuwd met Burgemeester Gijsbert Meyer, kinderen:
 1. Hendrik Meyer, *1639Kampen, Schutgietersgezel in 1662, bij Anthony Wilkes in Enkhuizen ?,
 2. Kiliaen **Meyer**, *1642Kampen, Geschut- en Klokgieter te Enkhuizen 1663-1667, leerling Anthony Wilkes, en zijn opvolger,
 2. Catharina Wegewaert,
 3. Mechteld Wegewaert, gehuwd III met Margriet Willems Mudders, kinderen:
 4. Willem Wegewaert, +10-9-1637Kp, Geschut- en Klokgieter te Gouda 1606, en Den Haag 1616, (waarvan nog 2 kanonnen voor Kamer Delft te Soerakarta uit 1629), gehuwd I in 1607 met Grietken Evers van Goor, uit Haarlem, zuster van Claes, zie nr. 7, gehuwd II op 17-6-1615 te Den Haag met Engele Wilkes, dochter van Coenraet Wilkes en Engele Wegewaert, zie boven nr. 1-1, kinderen:
 1. Coenraet Wegewaert, +8-8-1669Dh, Geschut- en Klokgieter Landsgeschutgieterij Den Haag 1637-1669, gehuwd in 1644 te Utrecht met Maria van Everdingen van de Nijpoort, kinderen:

1. Willem Wegewaert, *19-6-1649Dh, +1701Suriname, Geschutgieter te Den Haag, vertrok naar Indië, maar bereikte niets en keerde terug, raakte aan lager wal en in de gevangenis, belande als soldaat in Suriname en overleed aldaar,
 2. Wouter **Wegewaert**, +30-6-1653En, Geschut- en Klokgieter te Den Haag 1637- 1651, en Enkhuizen 1651-1653, zie nr. 6, gehuwd ca 12-6-1644 te Groningen met Titia Veelckers,
 5. Kiliaen Wegewaert, jong overleden ?,
 6. Hendrik **Wegewaert** de Jongere, *ca 1580Deventer, +3-10-1624En Wm-421, Potgieter te Deventer, Geschut- en Klokgieter te Enkhuizen 1621-1624, zie nr. 2, gehuwd op 22-5-1608 te Deventer met Anneke Hendriks Liggers, *Gescher-DL, +15-1-1660En Wm-421, kinderen:
 1. Wolterke **Wegewaert**, +30-4-1685En Wm-421, gehuwd op 20-9-1653 te Deventer met Anthony **Wilkes**, *19-2-1598Deventer, +12-11-1663En Wm-345, Geschut- en Klokgieter te Enkh, zie nr. 7, zij neemt het gieten over na zijn overlijden, zie nr. 8.
 2. Hendrikje Wegewaert, +5-10-1643En Wz-273, woonde Nieuwe Westerstr, gehuwd op 24-9-1634 met Paulus Fredriksz Semeyns, *29-5-1612En, +8-6-1671En Wz-273, Wijnkoper, Schepen 1664, Aalm.Voogd, Luitenant Schutterij C 1660, Kapitein 1668, sticht eendenkooi te Zwaagdijk 1657, woonde Nieuwstr, hij huwde opnieuw in 1644 met Eisabeth Ouckama, *23-3-1614En, +1-11-1666En Wz-272, woonde Oude Westerstr, dochter van Sierp Ouckama en Wibrigje Lucasdr, kinderen: 6 stuks, plus 1 uit zijn 2^e huwelijk,
 3. Antje Hendriks Wegewaert, +26-1-1660En Wm-421,
 7. Tryuken Wegewaert, gehuwd met Claes Everts van Goor, broer van Grietken, zie nr. 4,
 8. Fenne Wegewaert, jong overleden ?,
 9. Catharina Wegewaert, jong overleden ?,
- (Kamp-156-160, 180-184, 244-245; SV-2022-10, 11), de gieters van Enkhuizen zijn in **vet**.*

--